MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

T.C.

Kocaeli Valiliği

İl Sosyal Etüt ve Proje Müdürlüğü

KOGET

Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon

KOGET PROJESİ

MARKA
DOĞU MARMARA
KALKINMA AJANSI

T.C.
KOCAELİ VALİLİĞİ
İL SOSYAL ETÜT VE PROJE MÜDÜRLÜĞÜ

KOCAELİ'YE İÇ GÖÇ VE ENTEGRASYON RAPORU

Bu kitabın tüm yayın hakları Kocaeli Valiliği'ne aittir.

ISBN 978-605-149-634-4

-2014-

Kocaeli`ye İç Göç ve Entegrasyon

İÇİNDEKİLER

1) KOGET PROJESİ ÖZETİ
2) KOGET PROJESİ GANTT ŞEMASI
3) KOGET (KOCAELİ'YE İÇ GÖÇ VE ENTEGRASYON) PROJESİ ALAN ARAŞTIRMASI RAPORU
GİRİŞİ
I. Kavramsal Çerçeve
A. İç Göç
B. Entegrasyon
II. Alan Araştırması Hakkında Ön Bilgi
A. Amaç
B. Gerekçe
C. Örneklem
D. Yöntem
E. Kısıtlar
III. Alan Araştırması Sonuçları
A. Bulgular
1. Genel Bulgular
a) Göç
b) Entegrasyon
2. Mahalle Özelinde Bulgular
· İzmit Yenidoğan Mahallesi
· İzmit Serdar Mahallesi
· Dilovası Orhan Gazi ve Mimar Sinan Mahalleleri
· Gebze Hürriyet ve Cumhuriyet Mahalleleri
B. Tartışma
IV. Sonuç ve Öneriler
KAYNAKÇA
4) ENTEGRASYON FAALİYETLERİ RAPORLARI
I. 9-19 YAŞ ARALIĞINDA OLAN GENÇLER İÇİN SPORTİF ETKİNLİKLER FAALİYET RAPORU
II. YETİŞKİN İNSANLARI OKUMAYA VE ÖĞRENMEYE TEŞVİK İÇİN ÖĞRENME ŞENLİĞİ FAALİYET RAPORU
III. KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN ÖNEMİ HAKKINDA FARKINDALIK YARATMAK ADINA BİLGİLENDİRME TOPLANTILARI FAALİYET RAPORU
IV. RİSK ALTINDA OLAN GENÇLERE FOLKLOR EĞİTİMİ FAALİYET RAPORU
V. KÜLTÜREL VE İNANÇSAL FARKLILIKLARDAN OLUŞAN ÖN YARGILARI YIKMAK ADINA BİLGİLENDİRME TOPLANTILARI FAALİYET RAPORU
5) KOGET PROJESİ FOTOĞRAF ALBÜMÜ
6) KOGET GÖRSELLERİ
7) BASINDA KOGET PROJESİ

KOGET (Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon) Projesi Özeti

Kocaeli Valisi Sayın Ercan TOPACA'nın direktifleriyle, Kısa adı KOGET olan Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon Projesinin başvurusu, İl Sosyal Etüt ve Proje Müdürlüğü tarafından Doğu Marmara Kalkınma Ajansı'nın Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında yapıldı.

Kocaeli Valiliği İl Sosyal Etüt ve Proje Müdürlüğü ile Doğu Marmara Kalkınma Ajansı arasında imzalanan sözleşmenin ardından toplam bütçesi 68.611,00 Türk Lirası olan "Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon Projesinin faaliyetleri tamamlandı.

KOGET Projesinin Hedef Kitlesi

·İzmit İlçesi		
	Yenidoğan Mahallesi	500 Kişi
	Serdar Mahallesi	500 Kişi
·Dilovası İlçesi		
	Mimar Sinan Mahallesi	500 Kişi
	Orhan Gazi Mahallesi	500 Kişi
·Gebze İlçesi		
	Cumhuriyet Mahallesi	500 Kişi
	Hürriyet Mahallesi	500 Kişi

KOGET Projesinin Amaçları

Projenin Genel amacı;

· Kocaeli'ye iç göçün yol açtığı sosyo-ekonomik ve güvenlik sorunlarının çözümüne ilişkin iç göç politikasının oluşturulması.

·Kocaeli'ye farklı bölgelerden gelen vatandaşların kente entegrasyonunun sağlanmasıdır.

Projenin Özel Amaçları ise;

·Proje süresi olan 3 ay sonunda, Kocaeli'ye göçle gelen getto ya da gecekondulaşmanın yoğun yaşandığı bölgelerde yaşayan vatandaşlara; sosyal adaptasyon, aidiyet duygusu, sosyal içerme, kent yaşamına uyum, kentlilik bilinci ile kentsel dönüşüm konularında farkındalık oluşturulması,

·Kocaeli Valiliği İl Sosyal Etüt ve Proje Müdürlüğü ile ortakları ve paydaşları tarafından oluşturulan Kocaeli'ye özgü iç göç politikasının belirlenmesi, Avrupa Birliğindeki benzer uygulamalarla karşılaştırılarak kıyaslama yapılması ve sonuçta ortak bir iç göç stratejisinin oluşturulması.

·3 ay boyunca gecekondu tarzı bölgelerinde yaşayanlara kentsel dönüşümün güvenlik, sağlık ve sosyal açıdan faydalarının anlatılması, risk altındaki çocuk ve gençlerin sosyal ve sportif faaliyetlere yönlendirilerek suça meyillerinin engellenmesi ve suç ortamına yönelik fiziki ortamların tespit edilmesi,

·Kocaeli'ye iç göçle gelen vatandaşların kent yaşamıyla bütünleşmesine katkıda bulunulması.

·Kocaeli özelinde oluşturulan iç göç politikası raporunun benzer nedenlerle iç göç alan diğer illere yaygınlaştırılmasıdır.

KOGET Projesinin Ortakları

·Kocaeli Valiliği İl Sosyal Etüt ve Proje Müdürlüğü
·Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
·Kocaeli Üniversitesi
·İl Göç İdaresi Müdürlüğü
·İl Milli Eğitim Müdürlüğü
·Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
·İl Emniyet Müdürlüğü
·İl Müftülüğü

KOGET Projesi Temel Faaliyetleri

Akademik Çalışma

·Hedef ilçe ve mahallelerde 3000 kişi üzerinde yapılan anket çalışmasıyla toplanan nicel ve nitel verilerle "Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon Raporu" oluşturuldu (Kocaeli Valiliği İl Sosyal Etüt ve Proje Müdürlüğü ile Kocaeli Üniversitesi)

Entegrasyon Çalışmaları

·9-19 Yaş Aralığında Olan Gençler İçin Sportif Etkinlikler (Kocaeli Valiliği ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi)

·Yetişkin İnsanları Okumaya ve Öğrenmeye Teşvik İçin Öğrenme Şenliği (İl Milli Eğitim Müdürlüğü)

·Kentsel Dönüşümün Önemi ve Hakkında Farkındalık Yaratmak Adına Bilgilendirme Toplantıları (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)

·Risk Altında Olan Gençlere Folklor Eğitimi (İl Emniyet Müdürlüğü)

·Kültürel ve İnançsal Farklılıklardan Oluşan Önyargıları Yıkmak Adına Bilgilendirme Toplantıları (İl Müftülüğü)

KOGET Gantt Şeması

Tarih	7 / 11 Nisan 2014	14 / 18 Nisan 2014	21 / 25 Nisan 2014	28 Nisan / 2 Mayıs 2014	5 / 9 Mayıs 2014	12 / 16 Mayıs 2014	20 / 23 Mayıs 2014	26 / 30 Mayıs 2014	2 / 6 Haziran 2014	9 / 13 Haziran 2014	16 / 20 Haziran 2014	23 / 27 Haziran 2014	30 Haziran / 4 Temmuz 2014
Haftalar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
FAALİYETLER													
1. Proje Teknik Altyapısı / KV	X	X	X	X									
2. Sosyo-ekonomik Durum Tespiti / KOU			X	X	X	X	X	X					
3. Entegrasyon Etkinlikleri													
3.1 Sportif Etkinlikler / KV KBB					X	X	X						
3.2 Okuma Şenliği / MEM							X	X					
3.3 Kentlilik Bilinci / ÇŞM								X	X				
3.4 Folklor Eğitimi / EM							X	X	X				
3.5 İnançsal ve Kültürel Bilinçlendirme / MÜF									X				
4. Yaygınlaştırılma / (Tüm Ortaklar)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
5. Değerlendirme / KV	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Etkinlik Raporları / (Tüm Ortaklar)									X	X			
Çalıştay / (Tüm Ortaklar)											X	X	
Final Raporu / KV													X
Mahalle Ziyaretleri / (Tüm Ortaklar)		X	X	X									
Değerlendirme Toplantıları / (Tüm Ortaklar)	X				X				X				X

KV – Kocaeli Valiliği
KOU – Kocaeli Üniversitesi
KBB – Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
MEM – İl Millı Eğıtim Müdürlüğü
ÇŞM – Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
EM – İl Emniyet Müdürlüğü
MÜF – İl Müftülüğü

KOGET (KOCAELİ'YE İÇ GÖÇ VE ENTEGRASYON) PROJESİ

ALAN ARAŞTIRMASI RAPORU

Doç. Dr. Burcu KÜMBÜL GÜLER

Yrd. Doç. Dr. Doğa Başar SARIİPEK

Arş. Gör. Arzu ÖZSOY ÖZMEN

GİRİŞ

Türkiye'nin en gelişmiş sanayi kentlerinden biri olması sebebiyle Kocaeli, çok uzun yıllardır yoğun iç göç dalgalarına maruz kalmıştır. Bu yoğun iç göç hareketleri, Kocaeli'nin temel nüfus dinamiklerinin şekillenmesinde her zaman doğrudan etkili olmuştur. Genel olarak bakıldığında bölgeler arasındaki geniş coğrafi, kültürel ve sosyoekonomik farklılıkların şekillendirdiği iç göç olgusu, bir ülkedeki emek piyasasının sağlıklı ve verimli işlemesinde çok önemli bir toplum dinamiği olarak kabul edilmektedir. İç göç sayesinde düşük verimliliğe sahip tarım, hayvancılık, balıkçılık, ormancılık gibi kırsal kesim sektör ve faaliyetlerinden, kentlerdeki daha yüksek verimliliğe sahip ve katma değer yaratma potansiyeli daha yüksek sektörlere ve işlere işgücü aktarımı gerçekleşmektedir. Ancak iç göçün kendisinden beklenen bu olumlu etkileri yapabilmesi için, mutlaka ulusal bir entegrasyon politikasıyla desteklenmesi gereklidir. Kısacası, iç göçü sadece iktisadi bir mesele gibi görmek ve göçmenlerin yaşam kalitelerindeki düşme ve sosyal dışlanma gibi sosyal politikayı ilgilendiren toplumsal boyutlarını görmezden gelmek, hem kendisinden beklenen olumlu etkilerin gerçekleşememesine neden olacak hem de çok daha ciddi toplumsal sorunlar yaratacaktır.

Bu noktadan hareketle, bu çalışmada iç göç olgusu bir sosyal politika konusu olarak ele alınıp tartışılacaktır. Daha açık bir ifadeyle, göç sadece basit bir coğrafi mekan değiştirme eylemi olmanın ötesinde, aynı zamanda yaşam standardını ve kalitesini yükseltecek bir iş bulma amacıyla yapılan, göç edilen bölgedeki istihdamı, ücret düzeyini, sosyal yaşamı etkileyen bir süreç olarak ele alınacaktır. Bu süreç; yaşanılan mahalleye, çalışılan işyerine, sosyal ve fiziki ortama uyum sağlama, yeni tutumların kazanılması, tutum ve davranış kalıplarının değişimi gibi pek çok ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik sonuçları olan çok boyutlu ve kapsamlı bir süreçtir. Özetle, iç göçün birey ve gruplar üzerinden yaşattığı sosyal değişim önemli bir sosyal politika konusu olarak önem taşımaktadır. Bu noktada, göç edenlerin sosyal dışlanma riski taşıması, onları kentle, yaşadıkları yerle, işyerleriyle, sosyal ortamlarıyla bütünleştirmek ve yaşadıkları sosyal dışlanmayı en aza indirmek amaçlı sosyal içerme tedbirleri alması gereken sosyal politika disiplinine düşen önemli görevler vardır.

Çerçevesi bu şekilde çizilen çalışmada, öncelikli olarak, iç göç ve entegrasyon ile ilgili yazın üzerinde durulacak ve sonrasında yapılan alan araştırması hakkında bilgi verilecektir.

I.Kavramsal Çerçeve

Çalışmada öncelikle, iç göç olgusunun anlaşılabilmesi için yazında yer alan tanımlardan yol çıkılarak, ülkemizde yaşanan iç göçün nitelikleri, yıllar itibariyle süreci, iç göçe neden olan faktörler üzerinde durulacaktır. Sonrasında ise, iç göç sonucunda birey ve grupların kente, yaşama ve sosyal alana olan entegrasyon süreci, bir diğer ifadeyle sosyal içerme süreci, yapılan yazın taraması ile birlikte değerlendirilecektir.

A.İç Göç

Genel olarak göç olgusuna baktığımızda, göçün nüfusu mekanda yeniden dağıtarak, işgücünün, üretimi daha etkin kılacak şekilde dağılımını sağlayarak, mekan organizasyonunun yeni şartlara uyumunda en etkin mekanizmalardan biri olduğunu görmekteyiz (Tekeli, 1975: 153). Toplumların kültürel, ekonomik ve politik yapısı ile yakından ilişkisi olan göç olgusu, toplumsal yapıyı etkileyen ve toplumsal yapının değişmesine neden olan önemli bir faktördür. Göç, ilk bakışta basit bir yer değiştirme süreci olarak algılansa da, neden ve sonuçları ile birlikte toplum ve birey üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir (Bülbül ve Köse, 2010: 76). Kısa süreli veya uzun süreli, yapılan herhangi bir yer değiştirme, eğer aynı toplumsal sistem içinde gerçekleşiyorsa iç göç olarak anılmaktadır. Yer değiştirme, farklı toplumsal sistemler arasında gerçekleştiğinde ise buna "dış göç" denmektedir. Bu çalışmada, dış göç kapsam dışında tutulmuştur.

İç göç hakkında yapılan tanımlardan örnekler vermek gerekirse; bir tanıma göre iç göç "bir ülke veya bölge içinde yaşayan kişi veya kişilerin belirli bir zaman dilimi içinde, çalışmak ve/veya yerleşmek amacıyla yaptıkları kalıcı yer değişiklikleri" olarak ele alınmaktadır (Öztürk ve Altuntepe, 2011: 1589). Bir diğer tanım da "bir ülke içinde bölge, kent, kasaba ve köy gibi yerlerin birinden diğerine yerleşme amacıyla yapılan hareket"i iç göç olarak değerlendirmektedir (Keleş, 1998: 40'den aktaran Şen, 2014: 233). Teknik ve zaman sınırı koyan bir tanıma göre ise iç göç, "bir ülke sınırları içinde, bireyin bir yıldan az olmamak kaydıyla yaşadığı ortamı değiştirmesidir" (Üçdoğruk, 2002: 157). Aslında, zaman açısından göç, belirli zaman dilimi içinde bir mekan değişikliği olarak ifade edilirken, bu zamanın alt ve üst dilimlerinin ne olacağı ya da zaman sınırının olup olmayacağı konusu önemlidir. Göç üzerinde çalışan sosyal bilimciler arasında bir görüş birliği yoktur. Bazılarına göre bu süre bir yıl veya daha fazla olmalıdır (Öztürk ve Altuntepe, 2011: 1589).

Genel olarak göçlerin ana nedeni, sosyo-ekonomik imkanların dağılımında bölgeler ya da iller arası mekansal farklılık görülmesidir. Aslında, mekanlar arası yaşanan bu dengesizlik, iç göçlerin hem nedeni hem de sonucu olarak görülmektedir. Bu nedenle, iç göç ve bölgeler arası sosyo-ekonomik dengesizlik konuları birbirinin içine geçmiş olması nedeniyle, neden ve sonuç ilişkisinin tam olarak çözülemediği bir kısırdöngü yaratmaktadır (Başel, 2007: 520). Sosyo-ekonomik durumdaki dengesizliğin birey tarafından algılanması ile birlikte, göçün temelindeki asıl motivasyonun da insanların geçimlerini sağlamak için daha uygun yerlere gidip iş bulmak ve bir takım imkanlardan daha fazla oranda yararlanmak olduğu anlaşılmaktadır (Üçdoğruk, 2002: 157).

Yazında göç olgusunu ele alan belli başlı üç yaklaşımdan söz edilmektedir. Bu yaklaşımlar: "fayda-maliyet yaklaşımı", "itici ve çekici faktörler yaklaşımı" ile "seçkinlik yaklaşımı"dır (Çelik, 2005: 168). Fayda-maliyet yaklaşımı, bireyleri "homo economicus" olarak kabul eder. Bu yaklaşıma göre, bireyler rasyonel bir şekilde hareket etmektedir. Dolayısıyla, faydaların maliyetlerden daha büyük olması halinde göç edeceklerdir.Fayda-maliyet yaklaşımı iki grubundan biri olan klasikler, göç olgusunu "beşeri sermaye" kavramına dahil ederek, bu yaklaşımın öncülüğünü yapmışlardır. İkinci grubu oluşturan Neo-Klasikler de, bireylerin gelecekle ilgili beklentilerinin göç kararına olan etkisini incelemişlerdir. Beklentiler daha yüksek gelir elde etmek ve bir iş bulmaktır.

İtici ve çekici faktörler yaklaşımına göre ise, göçe neden olan faktörler iki kategoride ele alınır: "itici" ve "çekici" unsurlar. İşsizlik ve düşük gelir gibi unsurlar bireyleri, göç etmeye itecek şekilde etkilerken, istihdam olanakları ve yüksek gelir, bireyi göçe teşvik edecek şekilde çekici olarak etkileyecektir. Ayrıca bu yaklaşıma göre ulaşım ve iletişimdeki gelişmeleri ifade eden "iletici etkenler"in göçe etkisi incelenir. İtici ve çekici güçler yaklaşımının öncüleri olan Klasikler, bu yaklaşımın teorik çerçevesini belirlemişlerdir. Bunlara göre, geri kalmış bölgelerdeki faktörler, bireyleri itici olarak etkiler. Örneğin, nüfus baskısı, yetersiz ve kötü dağıtılmış toprak, gizli işsizlik, eksik istihdam, düşük verimlilik, tarımda makineleşme, mevsim dışı iktisadi faaliyetlerin mevcut olmayışı, doğal afetler, kan davaları, tarım arazisinin olumsuz özellikleri ve iklim şartları gibi nedenler itici faktörler olarak sayılabilir (Akgür, 1997:62). Tersi şekilde, istihdam, gelir, eğitim ve sosyal olanakları gibi gelişmiş bölge unsurları ise, çekici bir şekilde etkili olacaktır.

Son olarak, seçkinlik yaklaşımına göre; eğitim, yaş, cinsiyet, medeni durum gibi unsurlar göz önüne alındığında, göç eden bireyler, göç etmeyenlere göre seçkindirler. Seçkinlik yaklaşımının öncüleri göçmenlerin eğitim, yaş, cinsiyet, ırk, medeni durum, sağlık ve diğer demografik özellikleri itibariyle seçkin olduğunu belirtir (Çelik, 2005: 178-182). Bu çalışmada, uygulama alan araştırması kısmında da bahsedileceği gibi, bu üç yaklaşımdan, "itici ve çekici faktörler" yaklaşımı temel alınarak göçün nedenleri anlaşılmaya çalışılmıştır.

Ülkemizdeki iç göç sürecini incelediğimizde, 1950'lerden itibaren ulusal düzeyde göç olgusuyla tanışmaya başladığımızı söylemek mümkündür. Aşağıda Şekil 1'de görüldüğü gibi, 1927 yılından 2012 yılına dek, ciddi oranda seyreden bir kent kır nüfus değişimi görülmektedir. 1950 yılından itibaren, kırsal nüfus oranı düşüş eğilimine, kentsel nüfus oranı da yükseliş eğilimine girmiştir. 1980

sonrası yıllarda, kent nüfusu kır nüfusunun üzerinde seyretmeye başlamıştır. 2012 yılına gelindiğinde kırsal nüfus % 23 iken, kent nüfusu % 77'ye ulaşmıştır.

Şekil 1. Türkiye'nin Kent/Kır Nüfus Oranları (1927-2012)

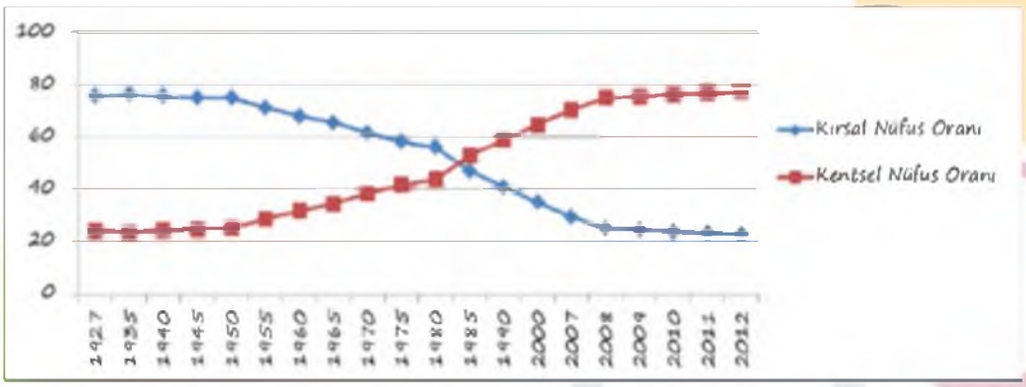

Kaynak: TÜİK Genel Nüfus Sayımları ve ADNKS verilerini derleyen MARKA Doğu Marmara Bölgesi Demografik Yapısı ve Göç Hareketleri Raporu (2013: 8)

1950'lerden itibaren başlamış olan ve gerek itici gerek çekici nedenlerle kırdan kente doğru yaşanan iç göç süreci, hükümetlerin konut ihtiyacını karşılayamadığı bu dönemde, büyük şehirler çevresinde gecekondulaşmanın başlamasına sebep olmuştur. İç göç hareketi ile kentin çevresine yerleşen göçmenler, büyümekte olan sanayiye ucuz işgücü olarak katkıda bulunmuşlardır. Dolayısıyla gecekondular, çalıştığı halde ihtiyaçlarını karşılayamayan, yoksulluk sınırında veya altında yaşayan çalışan yoksulları barındıran yerler olmuşlardır. Buralarda yaşayan göçmenlerin sorunu sadece düşük ücretle sınırlı kalmamakta, kayıtdışı istihdam, sosyal güvenceden mahrum olma, düzensiz gelir de bu soruna eşlik etmektedir (Adaman ve Keyder, 2006: v).

Türkiye'de yaşanan iç göçün nedenleri incelendiğinde, Tablo 1'de yer alan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Ekim 2011 yılı verilerine bakıldığında, ülkemizde gerçekleşen öncelikli iç göç nedeninin % 41,5 ile hane üyelerinden birine bağlı olarak gerçekleşen göç olduğu anlaşılmaktadır. İkinci sırada ise % 22,6 oranı ile eğitim amaçlı iç göçlerin gerçekleştiği görülmektedir. Üçüncü sırada tayin ve iş değişikliği gibi nedenlerle göç edilirken, iş aramak ve bulmak için yer değiştirme dördüncü sırada yer almaktadır.

Tablo 1. Göç Etme Nedenine Göre Göç Eden Nüf us ve Oranı

Göç etme nedeni	Göç eden nüfus	Göç eden nüfus oranı (%)
Toplam	*2207844*	*100,0*
İş aramak/Bulmak	268400	12,2
Tayin/İş değişikliği	295906	13,4
Eğitim	498137	22,6
Evlilik/Boşanma	166284	7,5
Sağlık	22649	1,0
Hanedeki fertlerden birine bağımlı göç	916761	41,5
Diğer	39115	1,8
Bilinmeyen	593	0,03

Kaynak: TÜİK, Nüfus ve Konut Araştırması, 2011

Yukarıda bahsedilen itici ve çekici faktörler açısından ülkemizdeki göç etme nedenleri incelendiğinde, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından 1991 yılında yapılmış olan bir araştırmadan örnek vermek gerekirse, Türkiye'nin dört ayrı bölgesinden seçilen köylerde uygulanan anketlere göre, itici nedenler üç grupta toplanmıştır. Bu nedenler;

1. İçinde bulunulan şartlardan memnun olmamak veya işsiz olmak,
2. Refah-gelir farklılığı, başka bir ifadeyle göç edenlerin tüketim düzeylerinin farklı olduğunu görmeleri,
3. Kendilerinden sonra gelecek olan genç kuşaklara veya çocuklarına iyi bir gelecek, daha iyi yaşam ve eğitim imkanları sağlamak istemeleri (Akgür, 1997: 62) olarak belirlenmiştir. Aynı çalışmanın bulgularına göre çekici faktörler şu şekilde sıralanmaktadır:

1. İş bulma isteği,
2. Daha iyi yaşam şartlarına sahip olma, daha iyi bir yaşam standardı yakalama isteği,
3. *(İtici faktörlerdekine benzer şekilde)* Gelecek kuşaklara ve çocuklara daha iyi bir gelecek hazırlayıp bırakma düşüncesi ve isteği (Akgür, 1997: 70).

Ülkemizde yaşanan iç göçün niteliğine baktığımızda, yaşanan göçlerin daha iyi konumda olan mekana doğru gerçekleşmekte olduğu söylenebilir. Türkiye'de yaşanan göçün yönü genellikle sosyo-ekonomik nedenlerle Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerinden, sanayileşmiş ve kişi başına gelir düzeyi yüksek olan batı bölgelerindeki illere doğrudur. Kısacası göçün yönü "doğu-batı" şeklinde olup, kırsaldan kente doğru ve genellikle hep aynı merkezlere yönelik bir özellik taşımaktadır (Üçdoğruk, 2002: 159). Bununla birlikte, kırsal alanlardan kentlere doğru göç yaşanmasının temelinde iş bulma amacı olduğu pek çok araştırma tarafından doğrulanmaktadır (Taşçı, 2009: 186).

Bu çalışmanın konusu olan Kocaeli ili özelinde bir durum değerlendirmesi yapmak gerekirse, Kocaeli'nin 2012-2013 yılında TÜİK verilerine göre aldığı toplam göç sayısının 71159 olduğu bilinmekle birlikte, aynı yıl aralığında net göç hızı binde 9.8 olarak gerçekleşmiştir. Kocaeli İstanbul'dan sonra ikinci grup aralığında en çok göç alan iller arasındadır.

B.Entegrasyon

Göç araştırmalarının en çok üzerinde durduğu konulardan biri göçle gelenlerin entegrasyon sürecidir. Göç edenlerin yaşanılan yere, yaşam şekline, sosyal ortama, çalışma yaşamına uyum sağlayabilmesi, göç edenler ile gittikleri yerde yaşayan yerel halk arasındaki ilişkiler, etkileşimler entegrasyon sürecinde incelenen konular olarak karşımıza çıkmaktadır.

Entegrasyon, bütünleşme ya da sosyal içerme kavramları birbirinin yerine geçen kavramlardır. Bu kavramlar, özellikle endüstrileşmiş ülkelerin sınıf yapısını etkileyen değişimler nedeniyle eşitsizliğin çözümlenmesi ve etkilerinin azaltılması adına son zamanlarda oldukça fazla dile getirilmektedir (Sapancalı, 2005: 52). Topluma kabul edilmeyi, toplumla bütünleşmeyi anlatan söz konusu kavramlar sosyal dışlanmanın tersi olarak bilinmektedir. Sosyal dışlanma ise, bölüşüm sorununun yanı sıra yetersiz sosyal katılım, sosyal bütünleşmenin yokluğu ve güç yoksunluğu gibi sosyal ilişkiler üzerine odaklanan bir kavramdır. Sosyal dışlanma, yoksullukla çok ilgili bir kavram olarak görünmesine rağmen, aslında sadece gelir ve tüketim sorunlarına bağlı olarak mutlak yoksulluk sınırında ya da altında yaşamakla ilgili değil, aynı zamanda bireyin yaşamını iyileştirecek alanlara kısmen ya da tamamen katılamamakla ilgilidir (Sapancalı, 2005: 57). Sosyal dışlanma ve sosyal içerme gibi kavramlar sosyal politika şemsiyesi altında düşünülebilecek alt kavramlardır. Sosyal politika; yoksulluğu azaltmak, sosyal korumayı, sosyal içermeyi ve insan haklarında ilerlemeyi içine alacak şekilde geniş bir disiplindir (Taşçı, 2009: 183). Bu nedenle, göç ve göç ile ilintili sosyal dışlanma konusu hakkında oluşturulabilecek her tür sosyal entegrasyon ya da içerme stratejilerini içinde barındıran sosyal politika uygulamalarının önemi büyüktür.

Sosyolojik olarak entegrasyon süreci, sınırları kesin hatlarla çizilmiş olan sosyal sistemlerdeki istikrara ve beraberce uyum içerisinde davranış göstermeye vurgu yapmaktadır. Ayrıca entegrasyon, sosyal sistemde ilişkileri güçlendiren, topluma yeni aktörlerin ve grupların girmesini sağlayan bir unsurdur. Entegrasyon, bir bütün olarak toplumu veya toplumun sosyal kurumlarını kullanarak amacına ulaşmaya çalışır. Göç edenlerin yeni topluma adapte olması sürecinin başarılı olması durumunda, toplumun başarılı bir entegrasyona sahip olduğundan bahsedilebilir. Sosyal entegrasyon sürecinde, göç edenlerin geçtikleri dört temel aşamadan bahsedilmektedir. Bunlar;

1. Kültür yüklenmesi
2. Toplumda bir yere gelme
3. Etkileşim
4. Topluma ait olmak olarak sıralanabilir (Murat ve Taşkesenlioğlu, 2009: 27).

Bu açıdan bakıldığında, entegrasyon ile asimilasyon arasındaki farkı da net çizgilerle belirtmek gerekmektedir. Aslında, entegrasyonun asimilasyonun kibar ve yavaş biçimi olarak değerlendirenler olsa da, entegrasyon hakim kültürün içinde yok olmak ya da asimile olmak anlamına gelmemektedir. Genellikle entegrasyon politikalarının beklentisi, farklı kültürlerin uzun vadede birbirlerine yaklaşarak, farklı kültürel öğelerden oluşan bir senteze ulaşmalarıdır. Entegrasyonu asimilasyondan farklı kılan temel özellik, göçle gelenlerin ya da azınlık konumunda bulunanların kendi kimlik, değer ve kültürünü kaybetmesi ve/veya terk etmesi hedefine sahip olmamasıdır. Göçle gelenlerin ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda entegrasyonunun gerçekleşmesi bir toplumun kurumlarının ve sosyal hayatının sürekliliği için gerekli ve önemli olmakla birlikte, entegrasyonun sağlanamaması durumunda, ayrımcı önyargılarla gelişen sosyal dışlamaya ilişkin tutumlar ve toplumdan tamamen kopma meydana gelebilecektir (Özmen, 2011: 397-398).

Bu çalışmada; istihdam, güvence, boş zaman kullanımı, barınma, güvenlik, kamu hizmetlerinden yararlanma, sosyal dışlanma gibi göstergelerin "kente aidiyet" duygusunun oluşmasını sağlama yoluyla göç edenlerin kente entegrasyon sürecini değerlendirmede önemli parametreler olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda, göçün sonucunda, yukarıda bahsedilmiş olan aşamalardan sonuncusu olarak belirtilmiş olan aidiyet duygusunun kazanılmasının entegrasyonun sağlandığını gösteren temel bir gösterge olduğu kabul edilmektedir.

II.Alan Araştırması Hakkında Ön Bilgi

Kocaeli iline doğru gerçekleşen iç göç ve sonrasında yaşanan kente entegrasyon süreci hakkında yapılan alan araştırmasının detayları aşağıda alt başlıklar halinde verilmiştir.

A.Amaç

Kocaeli ili hakkında iç göç ile ilgili olarak hem nicel hem de nitel veri eksikliği bulunmaktadır. Yoğun göç almasıyla ünlü bir il olan Kocaeli'ye ilişkin özellikle nitel veri eksikliğini gidermek bu çalışmanın ana amacıdır. Kocaeli'nin iç göç açısından neden çekici bir yer olduğuna dair çıkarımda bulunmak, iç göç ertesinde bireylerin yaşadığı sosyal dışlanmayı anlamak, sosyal dışlanma konularını belirlemek, göç edenlerin kente entegrasyonlarını nasıl başarabildiklerini keşfetmek yapılan alan araştırmasının diğer yan amaçlarını oluşturmaktadır.

İç göçün birey ya da grupların kente olan entegrasyonunda nasıl bir kentlilik bilincini oluşturduğu ve yaşam kalitesinin düzeyi anlaşılmaya çalışılırken belli faktörlere odaklanılmıştır. Sosyal politika disiplini çerçevesinde belirlenen bu faktörler, sosyal içermeyi içine alacak şekilde; toplumsal hizmetlere ulaşım, vatandaşlık haklarını eşit bir şekilde kullanabilme, sosyal ilişkiler, istihdam olanakları, gelir durumu ve sosyal güvenceden oluşmaktadır.

B.Gerekçe

Kocaeli yoğun göç alan bir ildir. 1960'larda girdiği hızlı sanayileşme süreciyle birlikte önemli ölçüde göç almıştır.Kocaeli'de 1965-1970 arası dönemde kır nüfusu kent nüfusundan fazladır.

1970'li yıllardan itibaren, ilde kentsel alanda yaşayan nüfus artış göstermeye başlamıştır. Kocaeli'nin yıllar itibariyle aldığı iç göç rakamları takip edildiğinde, 1975-80 döneminde 5'inci sırada, 1980-85 arasında 7'inci sırada, 1985-90 arasında yine 5'inci sırada, 1995-2000 yılları arasında 6'ıncı sırada olduğu görülmektedir. Ancak 1995-2000 yılları arasında yaşanan 1999 depremi nedeniyle Kocaeli'den ilk defa yoğun göç yaşanmış ve verdiği göç açısından Kocaeli, ilk defa ilk 10 il içine girmiştir (Kocaman, 2008: 22). Bu durum kentin kır nüfusunun artış eğilimi içine girmesine yola açmıştır. Günümüz itibariyle, Kocaeli'nin net göç hızı ‰ 9,8'dir. TÜİK verilerine göre, aldığı göç 71159 ve verdiği göç 54742 kişidir (TÜİK 2012/2013 verisi). Aşağıdaki tabloda, Kocaeli iline ait göç bilgileri verilmektedir. Fark edilebileceği gibi, çalışmanın örnekleminde yer alan İzmit ve Gebze ilçeleri özellikle net göç açısından ilk sıralarda yer almaktadır.

Tablo 2. Kocaeli İli İlçeleri Göç Bilgileri (2009)

	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı (‰)
Gebze	13 044	11 129	1 915	6,47
Gölcük	6 028	5 886	142	1,04
Kandıra	2 820	2 614	206	4,39
Karamürsel	2 457	1 725	732	14,49
Körfez	5 086	5 006	80	0,61
Derince	4 478	3 756	722	5,88
Başiskele	2 512	1 912	600	9,11
Çayırova	5 189	3 164	2 025	24,85
Darıca	6 757	4 963	1 794	12,87
Dilovası	1 679	1 535	144	3,26
İzmit	13 469	10 876	2 593	8,29
Kartepe	3 690	2 610	1 080	12,02

Kaynak: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) 2009

Göç hızlarının büyüklüğü bakımından bir karşılaştırma yapıldığında, 1975-1990 arası dönemde Kocaeli en fazla göç alan il konumunda iken, 1995-2000 arasında 7'inci sıraya gerilemiştir (Kocaman, 2008: 25). Özellikle 1975-1985 döneminde, Kocaeli'de yaşanan hızlı sanayileşme nedeniyle, kentin göç açısından çekici bir konumda olduğu anlaşılmaktadır. Bu dönemde il, net göç hızı açısından ilk sırada yer almıştır. 1995-2000 yılları arasında Kocaeli, Zonguldak ve Erzurum'dan yoğun göç almıştır (Kocaman, 2008: 28). Kocaeli'ye iç göçün niteliklerini incelediğimizde, göçün dönemlik ya da mevsimlik değil, kalıcı ve sürekli olduğunu söylemek mümkündür.

C.Örneklem

Kocaeli'ye yönelik iç göç olgusunu ve entegrasyon sürecini anlayabilmek için, Kocaeli genelinde üç ilçe seçilmiştir. Bunlar İzmit, Gebze ve Dilovası'dır. Bu ilçelere bağlı olan toplam altı mahallede yerleşik yetişkinler çalışmanın evrenini oluşturmaktadır. İzmit'e bağlı Yenidoğan ve Serdar mahalleleri, Gebze'ye bağlı olan Hürriyet ve Cumhuriyet mahalleleri, Dilovası'ndan da Mimar Sinan ve Orhangazi örneklem grubunda yer alan mahallelerdir.

D.Yöntem

Projede nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nitel araştırma yönteminde grup görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı-yapılandırılmış soru formu üzerinden sorular sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplar, not tutularak ve ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Ses kayıtları deşifre edilip notlarla birleştirilmiştir. Araştırmacılar, aşağıda Tablo 3'te yer alan kriterler ve ilçeler bağlamında bulguları sistematik olarak sınıflandırmışlardır.

E.Kısıtlar

Araştırmanın en önemli kısıtı zaman kısıtıdır. Araştırma konusu hakkında yazın taraması, görüşme için soru formunun hazırlanması, sahada görüşmelerin yürütülmesi ve raporun yazılması aşamalarını içeren toplam alan araştırması süreci yaklaşık 1,5 aylık bir süre içinde tamamlanmıştır.

Araştırmada yer alan diğer bir kısıt, ilk etapta yapılması planlanan anket çalışmasının; örneklemin büyük çoğunluğunun gerek beklenen düzeyde okuma, anlama ve yazma yeterliliğine sahip olmaması gerekse de çeşitli nedenlerle anketleri doldurmayı reddetmesi; doldurmuş olsa bile, önemli sayıda soruyu boş bırakması nedeniyle başarısız olmasıdır. Bu durumda oluşturulmuş olan soru formu, yarı-yapılandırılmış görüşme formu olarak kullanılmıştır.

Ancak bu kısıtlar aynı zamanda bir fırsat da yaratmıştır. Araştırma ekibi, hazırlanmış olan anketleri, Kocaeli Üniversitesi'nde öğrenimine devam eden ve göçle kente yerleşmiş olan öğrenciler üzerinde uygulamayı planlamaktadır. Öğrencilerin, göçle kente yerleşmiş olan ailelerine birebir olarak uygulayabilecekleri bu anketler sayesinde, bu çalışmada toplanan nitel verilerin yanısıra nicel veri de toplanmış olacaktır. Geleceğe yönelik tasarlanan bu plan ile, bir projede olması ve dikkat edilmesi gereken sürdürülebilirlik ve yaygınlaştırma etkisinin açığa çıkması sağlanabilecektir.

III.Alan Araştırması Sonuçları

Yukarıda, yazın taraması yapılan ve ön bilgileri verilen araştırma sürecinde elde edilen bulgu ve sonuçlar bu bölümde yer almaktadır.

A.Bulgular

Araştırma bulguları, iki ana başlık altında sunulacaktır. İlk olarak, mahalle farkı gözetmeden, tüm mahallelerde gözlenen genel eğilim üzerinde durulacaktır. Genel bulgular başlığı ile verilecek olan bu bulguları "göç" ve "entegrasyon" şeklinde iki alt başlıkta sunmanın verimli olacağı düşünülmüştür. Sonrasında ise, mahalle özelinde bulgulara geçilecektir.

1.Genel Bulgular

a)Göç

Genel olarak, örneklemde yer alan üç ilçenin toplam altı mahallesinde yoğunlukla Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nden göç olduğu görülmektedir. Görüşülen mahalle sakinleri, daha önce göç etmiş olan akraba ya da tanıdıkların göç etmede etkilerinin olduğunu beyan etmişlerdir. Bu durum, göç edecek kişinin fırsatları araştırma ve bunlardan haberdar olunmada etkili olan ve fırsatlar hakkındaki bilgilerin yayılmasında kitle iletişiminden daha etkin görülen "tanıdık ve akraba çoğaltanları" olgusu olarak ifade edilmektedir (Tekeli, 1975: 164).

Göçün nedenleri açısından bir değerlendirmede bulunmak gerekirse, mahalle sakinlerinin çoğunluğu göç ettikleri yerlerin yoksul olmasından, iş olanaklarının yetersizliğinden bahsetmiştir. Göçle gelinip yerleşilen yerin ise, iş olanaklarına, fırsatlarına sahip olması mahalle sakinleri tarafından fikir birliğine varılmış bir nedendir. Bu açıdan bakıldığında, göçün gerek itici gerekse de çekici faktörlerin etkisiyle açıklandığı ve ekonomik temelli olduğu anlaşılmaktadır. Genel olarak, "iş aramak

D.Yöntem

Projede nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nitel araştırma yönteminde grup görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı-yapılandırılmış soru formu üzerinden sorular sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplar, not tutularak ve ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Ses kayıtları deşifre edilip notlarla birleştirilmiştir. Araştırmacılar, aşağıda Tablo 3'te yer alan kriterler ve ilçeler bağlamında bulguları sistematik olarak sınıflandırmışlardır.

E.Kısıtlar

Araştırmanın en önemli kısıtı zaman kısıtıdır. Araştırma konusu hakkında yazın taraması, görüşme için soru formunun hazırlanması, sahada görüşmelerin yürütülmesi ve raporun yazılması aşamalarını içeren toplam alan araştırması süreci yaklaşık 1,5 aylık bir süre içinde tamamlanmıştır.

Araştırmada yer alan diğer bir kısıt, ilk etapta yapılması planlanan anket çalışmasının; örneklemin büyük çoğunluğunun gerek beklenen düzeyde okuma, anlama ve yazma yeterliliğine sahip olmaması gerekse de çeşitli nedenlerle anketleri doldurmayı reddetmesi; doldurmuş olsa bile, önemli sayıda soruyu boş bırakması nedeniyle başarısız olmasıdır. Bu durumda oluşturulmuş olan soru formu, yarı-yapılandırılmış görüşme formu olarak kullanılmıştır.

Ancak bu kısıtlar aynı zamanda bir fırsat da yaratmıştır. Araştırma ekibi, hazırlanmış olan anketleri, Kocaeli Üniversitesi'nde öğrenimine devam eden ve göçle kente yerleşmiş olan öğrenciler üzerinde uygulamayı planlamaktadır. Öğrencilerin, göçle kente yerleşmiş olan ailelerine birebir olarak uygulayabilecekleri bu anketler sayesinde, bu çalışmada toplanan nitel verilerin yanısıra nicel veri de toplanmış olacaktır. Geleceğe yönelik tasarlanan bu plan ile, bir projede olması ve dikkat edilmesi gereken sürdürülebilirlik ve yaygınlaştırma etkisinin açığa çıkması sağlanabilecektir.

III.Alan Araştırması Sonuçları

Yukarıda, yazın taraması yapılan ve ön bilgileri verilen araştırma sürecinde elde edilen bulgu ve sonuçlar bu bölümde yer almaktadır.

A.Bulgular

Araştırma bulguları, iki ana başlık altında sunulacaktır. İlk olarak, mahalle farkı gözetmeden, tüm mahallelerde gözlenen genel eğilim üzerinde durulacaktır. Genel bulgular başlığı ile verilecek olan bu bulguları "göç" ve "entegrasyon" şeklinde iki alt başlıkta sunmanın verimli olacağı düşünülmüştür. Sonrasında ise, mahalle özelinde bulgulara geçilecektir.

1.Genel Bulgular

a)Göç

Genel olarak, örneklemde yer alan üç ilçenin toplam altı mahallesinde yoğunlukla Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nden göç olduğu görülmektedir. Görüşülen mahalle sakinleri, daha önce göç etmiş olan akraba ya da tanıdıkların göç etmede etkilerinin olduğunu beyan etmişlerdir. Bu durum, göç edecek kişinin fırsatları araştırma ve bunlardan haberdar olunmada etkili olan ve fırsatlar hakkındaki bilgilerin yayılmasında kitle iletişiminden daha etkin görülen "tanıdık ve akraba çoğaltanları" olgusu olarak ifade edilmektedir (Tekeli, 1975: 164).

Göçün nedenleri açısından bir değerlendirmede bulunmak gerekirse, mahalle sakinlerinin çoğunluğu göç ettikleri yerlerin yoksul olmasından, iş olanaklarının yetersizliğinden bahsetmiştir. Göçle gelinip yerleşilen yerin ise, iş olanaklarına, fırsatlarına sahip olması mahalle sakinleri tarafından fikir birliğine varılmış bir nedendir. Bu açıdan bakıldığında, göçün gerek itici gerekse de çekici faktörlerin etkisiyle açıklandığı ve ekonomik temelli olduğu anlaşılmaktadır. Genel olarak, "iş aramak

•*İzmit Yenidoğan Mahallesi*

İzmit'in en eski mahallelerinden biri olan Yenidoğan Mahallesi, özellikle son 20 yıl içinde göç alan değil ancak göç veren bir mahalle görünümüne bürünmüştür. Hatta bu özelliğiyle, araştırmaya dahil edilen diğer mahalleler içinde tektir. Ancak buradaki göç verme, tersine göç şeklinde değildir. Bir diğer ifadeyle, geçmişte göçle gelenlerin, memleketlerine geri dönmesi söz konusu olmamıştır. "İş bulmak" amaçlı başlangıçta sözü edilen göç gerekçesi yine temel göç nedenidir. Bu çerçevede, uzun yıllar boyunca mahalledeki işgücü arzının büyük bir kısmını karşılayan Seka fabrikası ile Mannesman Boru fabrikasının kapanması, özellikle genç nüfusun iş bulma amacıyla mahalleyi terk etmesinde doğrudan rol oynamıştır. Dolayısıyla, bugün itibariyle mahalle nüfusunun geneli orta ve üzeri yaş grubu vatandaşlardan oluşmaktadır. Buradan hareketle, mahalleye ve mahalleden dışarıya doğru her türlü göç hareketinin temel belirleyicisinin iş bulma imkanları olduğu söylenebilir. Daha açık bir ifadeyle, başlarda mahalleye ait bir "çekici" unsur olan iş bulma imkanı, daha sonra mahallenin dışarıya göç veren "itici" bir unsuru haline gelmiştir.

Mahallenin göç profiline bakıldığında, Karadeniz Bölgesi-Gürcü ağırlıklı bir yapıyla karşılaşılmaktadır. Yanı sıra, yaklaşık 300 kişi civarında Roman vatandaş bu mahallede ikamet etmektedir. Burada altı çizilmesi gereken bir nokta, bu kesimin çok uzun yıllar önce mahalleye gelip yerleşmiş olmasıdır. Yani, Yenidoğan Mahallesinde son dönemlere ilişkin bir iç göç dalgasından bahsetmek kesinlikle mümkün değildir. Ayrıca, diğer mahallelerden farklı olarak, Yenidoğan Mahallesi Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden nispeten çok daha az göç almıştır.

Yenidoğan Mahallesinin en temel özelliklerinden biri, burada diğer mahallelere kıyasla çok daha fazla *kendi içinde kümelenme* eğiliminin görülmesidir. Birbirine yakın bölgelerden göç etmiş vatandaşların bir arada yaşama eğilimlerinin daha baskın olduğu araştırma sonucunda gözlemlenmiştir. Ortada çok açık bir ilkesel ya da geleneksel çatışma hali kesinlikle bulunmamakla birlikte, mahalle sakinleri arasındaki en yakın etkileşimlerin genellikle küme içiyle sınırlı kaldığı anlaşılmıştır. Bu gözlemin en temel dayanağı, gerek yerel kesimden gerek göçle gelen kesimden kaynaklı, Roman vatandaşlarla bir arada yaşama fikrine karşı çok net ve şiddetli bir tepkinin olmasıdır. Yapılan hemen tüm görüşmelerde Roman vatandaşların yaşam şekillerinden, kültür ve geleneklerinden, tutum ve davranışlarından şikayetler dile getirilmiş, aradan geçen uzun yıllara rağmen Roman vatandaşlarla mahallenin geri kalan diğer sakinleri arasında bir uyumun sağlanamamış olduğu ortaya çıkmıştır. İlginç olan bir nokta, benzer şiddette bir tepkinin Roman vatandaşlardan gelmemiş olmasıdır. Roman vatandaşlar görüşmelerde Roman olmayan insanlarla bir arada yaşamayı ciddi bir sorun olarak vurgulamamıştır. Aksine, farklı kesimlerden insanlarla bir arada olmayı bir zenginlik olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Öte yandan, Yenidoğan Mahallesi kadınların işgücüne katılma oranının diğer mahallelere kıyasla çok daha yüksek olduğu bir mahalledir. Araştırma sonucunda, kadınların yaklaşık %40-50 oranında sigortalı bir işte çalışmakta olduğu tahmin edilmektedir. Bir işte çalışmayan kadınların ise ücretsiz meslek edindirme ve hobi kurslarına yoğun bir katılımının ve ilgisinin olduğu saptanmıştır.

Sosyal imkanlar açısından Yenidoğan Mahallesinin birçok eksiği ve sıkıntısı bulunmaktadır. Gerek mahalle muhtarıyla gerek mahalle sakinleriyle yapılan görüşmeler sonucunda, boş zamanları ailece ve nitelikli bir şekilde değerlendirebilecek kültürel ve sosyal aktivite alanlarının bulunmayışı, mahallenin en önemli eksikliklerden biri olarak belirtilmiştir. Cami ve kahvehanelerin sosyal ortam sunuyor olması en azından erkekler için bu eksikliği bir ölçüde gidermekte olsa da, kadınlar açısından mahalle sınırları içinde boş zamanı değerlendirecek bir parkın dahi bulunmuyor oluşu, ciddi bir sıkıntı olarak belirtilmiştir. Ücretsiz meslek edindirme ve hobi kazandırma kurslarının bu eksikliği bir ölçüde giderdiği görüşmeler sonucunda anlaşılmıştır.

Diğer mahallelerde daha sık dile getirilen imar sorunu, Yenidoğan Mahallesinin özellikle tepe bölgeleri için geçerli bir sorun olarak saptanmıştır. Kentsel dönüşüm konusunda henüz resmi bir bildirim bulunmamasına rağmen, kulaktan kulağa yayılan söylentiler karşısında halkın genel olarak

•*İzmit Yenidoğan Mahallesi*

İzmit'in en eski mahallelerinden biri olan Yenidoğan Mahallesi, özellikle son 20 yıl içinde göç alan değil ancak göç veren bir mahalle görünümüne bürünmüştür. Hatta bu özelliğiyle, araştırmaya dahil edilen diğer mahalleler içinde tektir. Ancak buradaki göç verme, tersine göç şeklinde değildir. Bir diğer ifadeyle, geçmişte göçle gelenlerin, memleketlerine geri dönmesi söz konusu olmamıştır. "İş bulmak" amaçlı başlangıçta sözü edilen göç gerekçesi yine temel göç nedenidir. Bu çerçevede, uzun yıllar boyunca mahalledeki işgücü arzının büyük bir kısmını karşılayan Seka fabrikası ile Mannesman Boru fabrikasının kapanması, özellikle genç nüfusun iş bulma amacıyla mahalleyi terk etmesinde doğrudan rol oynamıştır. Dolayısıyla, bugün itibariyle mahalle nüfusunun geneli orta ve üzeri yaş grubu vatandaşlardan oluşmaktadır. Buradan hareketle, mahalleye ve mahalleden dışarıya doğru her türlü göç hareketinin temel belirleyicisinin iş bulma imkanları olduğu söylenebilir. Daha açık bir ifadeyle, başlarda mahalleye ait bir "çekici" unsur olan iş bulma imkanı, daha sonra mahallenin dışarıya göç veren "itici" bir unsuru haline gelmiştir.

Mahallenin göç profiline bakıldığında, Karadeniz Bölgesi-Gürcü ağırlıklı bir yapıyla karşılaşılmaktadır. Yanı sıra, yaklaşık 300 kişi civarında Roman vatandaş bu mahallede ikamet etmektedir. Burada altı çizilmesi gereken bir nokta, bu kesimin çok uzun yıllar önce mahalleye gelip yerleşmiş olmasıdır. Yani, Yenidoğan Mahallesinde son dönemlere ilişkin bir iç göç dalgasından bahsetmek kesinlikle mümkün değildir. Ayrıca, diğer mahallelerden farklı olarak, Yenidoğan Mahallesi Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinden nispeten çok daha az göç almıştır.

Yenidoğan Mahallesinin en temel özelliklerinden biri, burada diğer mahallelere kıyasla çok daha fazla *kendi içinde kümelenme* eğiliminin görülmesidir. Birbirine yakın bölgelerden göç etmiş vatandaşların bir arada yaşama eğilimlerinin daha baskın olduğu araştırma sonucunda gözlemlenmiştir. Ortada çok açık bir ilkesel ya da geleneksel çatışma hali kesinlikle bulunmamakla birlikte, mahalle sakinleri arasındaki en yakın etkileşimlerin genellikle küme içiyle sınırlı kaldığı anlaşılmıştır. Bu gözlemin en temel dayanağı, gerek yerel kesimden gerek göçle gelen kesimden kaynaklı, Roman vatandaşlarla bir arada yaşama fikrine karşı çok net ve şiddetli bir tepkinin olmasıdır. Yapılan hemen tüm görüşmelerde Roman vatandaşların yaşam şekillerinden, kültür ve geleneklerinden, tutum ve davranışlarından şikayetler dile getirilmiş, aradan geçen uzun yıllara rağmen Roman vatandaşlarla mahallenin geri kalan diğer sakinleri arasında bir uyumun sağlanamamış olduğu ortaya çıkmıştır. İlginç olan bir nokta, benzer şiddette bir tepkinin Roman vatandaşlardan gelmemiş olmasıdır. Roman vatandaşlar görüşmelerde Roman olmayan insanlarla bir arada yaşamayı ciddi bir sorun olarak vurgulamamıştır. Aksine, farklı kesimlerden insanlarla bir arada olmayı bir zenginlik olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Öte yandan, Yenidoğan Mahallesi kadınların işgücüne katılma oranının diğer mahallelere kıyasla çok daha yüksek olduğu bir mahalledir. Araştırma sonucunda, kadınların yaklaşık %40-50 oranında sigortalı bir işte çalışmakta olduğu tahmin edilmektedir. Bir işte çalışmayan kadınların ise ücretsiz meslek edindirme ve hobi kurslarına yoğun bir katılımının ve ilgisinin olduğu saptanmıştır.

Sosyal imkanlar açısından Yenidoğan Mahallesinin birçok eksiği ve sıkıntısı bulunmaktadır. Gerek mahalle muhtarıyla gerek mahalle sakinleriyle yapılan görüşmeler sonucunda, boş zamanları ailece ve nitelikli bir şekilde değerlendirebilecek kültürel ve sosyal aktivite alanlarının bulunmayışı, mahallenin en önemli eksikliklerden biri olarak belirtilmiştir. Cami ve kahvehanelerin sosyal ortam sunuyor olması en azından erkekler için bu eksikliği bir ölçüde gidermekte olsa da, kadınlar açısından mahalle sınırları içinde boş zamanı değerlendirecek bir parkın dahi bulunmuyor oluşu, ciddi bir sıkıntı olarak belirtilmiştir. Ücretsiz meslek edindirme ve hobi kazandırma kurslarının bu eksikliği bir ölçüde giderdiği görüşmeler sonucunda anlaşılmıştır.

Diğer mahallelerde daha sık dile getirilen imar sorunu, Yenidoğan Mahallesinin özellikle tepe bölgeleri için geçerli bir sorun olarak saptanmıştır. Kentsel dönüşüm konusunda henüz resmi bir bildirim bulunmamasına rağmen, kulaktan kulağa yayılan söylentiler karşısında halkın genel olarak

ılımlı ve hatta istekli bir tutum takındığını belirtmek mümkündür. Bu da Yenidoğan Mahallesini kentsel dönüşüme karşı ciddi bir güvensizliğin ve tepkinin gözlendiği diğer mahallelerden ayıran bir diğer özellik olarak değerlendirilebilir. Benzer şekilde, kiracı olarak ikamet etme oranı da %60 gibi oldukça yüksek bir değer alarak, Yenidoğan Mahallesini araştırmaya dahil edilen diğer mahallelerden ayırmaktadır. Kiracı devir oranının yüksek olduğu, yani aynı evde uzun süre kiracı kalma eğiliminin düşük olduğu görüşmeler sonucunda anlaşılmıştır. Bu yüksek devir oranının kalıcı bir mahalle kültürünün ve aidiyetin oluşmasına dolaylı bir engel teşkil edebileceği belirtilebilir.

Yoksulluğa karşı bireylerin yüzyıllardır başvurduğu geleneksel bir tedbir olan kalabalık aile tipi, Yenidoğan Mahallesinde de göze çarpmaktadır. Bu durum hem yakın akrabaların, özellikle aile büyüklerinin çocuklarıyla birlikte yaşaması şeklinde gerçekleşirken hem de evlendikten sonra aynı evde iki aile şeklinde yaşama biçiminde de görülebilmektedir.

Göçle gelinen yere uyumun, aidiyetin ve bağlılığın sağlanmasında ve sosyal dışlanmaya maruz kalmanın önüne geçilmesinde bir başka etkili faktör olan güvenlik konusunda, Yenidoğan Mahallesinde bazı sorunlar olduğu gözlenmiştir. Bazı mahalle sakinlerinin *"hava kararduktan sonra yolda yürümeye çekindikleri"*ne ilişkin ifadeleri bu kanıyı güçlendirmektedir. Daha doğrudan belirtilecek olursa, zararlı madde kullanımının özellikle gençler arasında yoğun olduğu ve zaman zaman hırsızlık vakalarının görüldüğü, araştırmalarda ön plana çıkan güvenlik sorunları olmuştur.

Genel olarak bakıldığında, Yenidoğan Mahallesinde yoksulluğun ve geniş anlamda sosyoekonomik imkanlardan yoksunluğun en ciddi sorunlar olduğu anlaşılmaktadır. İzmit kent merkezine sadece yürüme mesafesinde olmakla birlikte, alışveriş için market, banka ve ATM gibi en temel ve kolay ulaşılabilir hizmetlerden bile diğer mahalleler kadar faydalanamama algısı, önemsenmiyor olma hissi yaratmaktadır. Bu durum da mahalle genelindeki ana memnuniyetsizlik konusu olmaktadır. Ancak tüm sorun ve birlikte yaşama sıkıntılarına rağmen, mahalle sakinleri Yenidoğan Mahallesine göç ettiklerine yönelik bir pişmanlık içinde olmadıklarını çok net biçimde vurgulamıştır. Bu da yaşam kalitesi çok yüksek olmasa bile, uzun yıllar aynı çevrede ve aynı komşuluk ilişkileri çerçevesinde yaşıyor olmanın insanlar arasında bir alışmışlık hissi yarattığı ve buna bir şekilde uyum sağlandığı şeklinde değerlendirilebilir.

Mahalle sakinleri tarafından, Yenidoğan Mahallesinin olumlu bazı özelliklerinden de bahsedilmiştir. Bunların başında sağlık hizmetleri gelmektedir. Mahalle genelinde alınan sağlık hizmetinden genel bir memnuniyet bulunmaktadır. Ayrıca, nispeten eski bir mahalle olması nedeniyle, çok ciddi bir altyapı sorunu yaşanmadığı da açıkça belirtilmiştir. Ayrıca, mahallenin İzmit merkeze yakın olması en çok vurgulanan olumlu özelliklerden birisidir.

•*İzmit Serdar Mahallesi*

Serdar Mahallesinin en temel özelliği, nüfusunun en kalabalık kesiminin Roman vatandaşlardan oluşması ve bu nedenle de araştırmaya dahil edilen mahallelere göre çok daha homojen bir yapı göstermesidir. Roman vatandaşlardan sonraki en büyük ve homojen ikinci grup ise 2011 yılındaki büyük Van depreminden sonraki yeni bir göç dalgasıyla daha da genişleyen ve tepe noktada yer alan "Vanlılar Mahallesi"dir. Bu iki en büyük ve homojen grup haricinde Serdar Mahallesinin yurdun hemen her bölgesinden göç almış olduğu saptanmıştır.

Mahallenin en kalabalık grubunu teşkil eden Roman vatandaşların, genellikle eğitim düzeyleri düşük olduğu ve kendi kuralları dahilinde bir yaşam tarzları bulunduğu için, genel bir entegrasyon sorunu yaşadıklarından ve mahallenin geri kalan kısımlarıyla uyumlu bir etkileşim içinde olmadıklarından bahsetmek mümkündür. Bu konuda en sık verilen örnek, 3 gün 3 gece gibi oldukça uzun süren ve son derece gürültülü sokak düğünlerini, mahallenin başka bir yerinde cenaze olması halinde bile kesmemeleridir. Mahalle sakinlerinden biri bu durumu şu şekilde özetlemektedir: *"Romanlarla geçinemiyoruz... affedersin, sabahleyin mesela işçisin... ben emekli olmuşumdur, rahat yatmam gerekiyor. Bir hastam vardır, ağırdır, bakamıyorumdur. Onlarda gece saat 12'ye kadar çalgı çalınıyor. Cenazen de olsa çalgı çalıyor. Durduramıyorsun. İniyorsun polise diyorsun, 'kardeşim böyle bir durum var'. 'Büyük yerden geliyor' diyor... Bu*

polisi de dinlemiyorlar burada".

Buradan hareket ederek, Roman vatandaşların bir arada yaşama kültürüne alışık olmadıkları, uyum sağlama gibi bir çabalarının bulunmadığı ve uyumu sürekli olarak karşı taraftan bekledikleri şeklindeki yorumlar hemen her görüşmede dile getirilmiştir. Altı çizilmesi gereken bir başka önemli nokta, Romanların etnik ve geleneksel açıdan bir homojenlik göstermekle birlikte, aslında yaşayış tarzları bakımından kendi içlerinde "Limoncular" ve "Bohçacılar" olarak iki farklı gruba ayrıldığı, Limoncuların daha eski ve yerleşik Romanlar olduğu, buna karşılık Bohçacıların Bursa/Yenişehir'den daha sonra göç eden Romanlar olduklarıdır. Bu iki farklı Roman grubu arasında dostane ilişkilerin bulunmadığı, dolayısıyla bir uyum içinde yaşamadıkları araştırma sürecinde gözlemlenmiştir.

Mahalle genelinde yüksek bir işsizlik oranı bulunmaktadır. Buna paralel olarak, hemen yanı başındaki Yenidoğan Mahallesinin aksine, Serdar Mahallesinde oturan kadınların çoğunun çalışmadığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla çocukların bakım sorumluluğu, aile içinde kadınlar tarafından çözülmektedir.

Öte yandan, Yenidoğan Mahallesiyle bazı ortak özellikler de gözlenmiştir. Örneğin, ailece vakit geçirilebilecek yeterli park alanının ve nitelikli boş zaman aktivitesi imkanlarının bulunmayışı, imar sorunu, zararlı madde bağımlılığının yaygın oluşu, güvenlik konusunda sıkıntıların ve şikayetlerin bulunması, hırsızlığın yaygın olması, gelir düzeyinin genelde düşük olması, iki komşu mahalle arasındaki ortak sıkıntılar olarak ilk akla gelenlerdir. Her iki mahallede de sağlık hizmetinden genel bir memnuniyet söz konusudur. Serdar mahallesi sakinlerinden biri, sağlık ve bakım konusunda alınan hizmeti şu şekilde özetlemektedir: *"Hasta vardır, belden aşağı felç, gelini bakıyor 650 bin (eski rakamla ifade etmiştir) lira para veriyor ona. Daha da dilekçe verirse, affedersin bezini de veriyor. Daha olmazsa 'Alo' dersen sigorta, doktor getiriyor, pansumanını yapıyor. Bu bakımlar güzel."*

Bunların yanı sıra, doğrudan Serdar Mahallesine özgü bir takım özellikler de saptanmıştır. Örneğin, Yenidoğan Mahallesinde fazla değinilmeyen ulaşım sorunu, Serdar Mahallesinde sıkça vurgulanmıştır. Bu kapsamda, mahalleye yolcu taşıyan tek bir hattın bulunduğu ve bunun sefer saatlerinin de belirsiz olduğu belirtilmiştir.

Çok daha önemli görünen bir diğer şikayet konusu ise sosyal yardımlara ilişkindir. Yardımların dağıtımında adaletsizlikler olduğu yapılan görüşmelerde öne çıkan genel bir şikayet konusudur. Daha açık belirtmek gerekirse, özellikle Roman vatandaşların, sigortalı işte çalışıyor olsalar bile sosyal yardımlardan öncelikle yararlandırıldığı konusunda çok geniş bir algı bulunmaktadır. Bu ikinci planda kalma hissi, zaten birbiriyle çok kaynaşamamış farklı gruplar arasındaki uyumu daha da güçleştirmekte ve birbirlerine karşı kızgınlık yaratmaktadır.

Mahalledeki yaşam kalitesini düşüren ve dolayısıyla entegrasyonu ve mahalleye aidiyet hissini dolaylı olarak güçleştiren bir diğer sıkıntı, altyapıda yaşanan sorunlardır. Örneğin, sel baskınlarının sık yaşanması halkın tepkisini çekmektedir. Ayrıca çevre ve sokak temizliği konusunda da belirgin bir memnuniyetsizlik bulunmaktadır. Bu kapsamda, tüm mahallenin temizliğinden sorumlu sadece tek bir kişi bulunduğu, bunun da mahalleyi temiz tutmak için yeterli olmadığı yaygın bir biçimde dile getirilmektedir. Mahallede eğitim konusunda da sıkıntılar yaşanmaktadır. Serdar mahallesinde yaşadığı için pişman olduğunu dile getiren bir mahalle sakini *"okulumuzda hiç eğitim yok. Çocuklarımızla bile öğretmenler hiç iyi konuşmuyorlar... bak ben harıl harıl şey yapıyorum çocuğumu okuldan alayım diye. Ama yok, para yatıracaksın aşağı ki okullara da öyle alınacağım. Biz insan değil miyiz? Okuyan çocuklar hepsi de, kafaları var ama eğitim yok"* diyerek eğitim sistemine yönelik şikayetlerini sıralamıştır.

Ayrıca, mahallenin, diğer yerlere kıyasla daha az gelişme gösterdiği, mahalleye yönelik ilginin azlığından da şikayet edilmektedir. Katılımcılardan biri bu durumu şu şekilde belirtmektedir: *"Burası gelişmiyor kızım gelişmiyor. Biz oturduğumuz zaman burada, Kuruçeşme'ye giderdim, orada akrabalarım var benim. Meydanlık, hiç ev yoktu. Şimdi, gitsen baksan oraya, var ya... her yer dükkan, her yer güzel güzel evler. Burada her yer aynı duruyor".*

Genel olarak bakılacak olursa, mahallede yoğun bir Roman vatandaş nüfusunun bulunuyor oluşu, geri kalanlar için ciddi bir sorun ve dışlanma nedeni oluşturmaktadır. Daha açık bir ifadeyle, Serdar Mahallesi denilince, mahalle sakinlerinin hepsinin Roman olduğu şeklinde, toplumda yanlış bir

yargının yerleşmiş olduğu ve dolayısıyla Roman vatandaşlar nedeniyle tüm mahallenin dışlanmışlığa uğradığı konusunda geniş bir algı gözlemlenmiştir. Mahallenin ikinci en kalabalık grubunu oluşturan ve nispeten çok daha yeni bir iç göç dalgasıyla gelen Vanlı vatandaşların ise, yerleşim yerlerinin oldukça ayrı bir yerde olması nedeniyle diğer sakinlerden ayrı yaşadıkları görülmüştür. Ancak, kendi içlerinde sosyal ilişkileri iyi olduğu için, kente yönelik çok fazla bir entegrasyon kaygısı taşımadıkları anlaşılmıştır. Bu konuda iki temel gerekçe ileri sürülebilir; birincisi, mahallenin geri kalanıyla sürekli bir paylaşım veya etkileşim içine giremeyecek kadar uzak ve yüksek bir yerde yaşıyor olmaları, ikincisi de kendi içlerinde dışa kapalı bir yaşam biçimi sergileyip, tüm sosyalleşme ihtiyaçlarını kendi aralarında karşıladıkları için, yeni etkileşimlere çok fazla ihtiyaç hissetmemeleridir.

•Dilovası Orhan Gazi ve Mimar Sinan Mahalleleri

Araştırma kapsamında, Dilovası ilçesine bağlı olan Mimar Sinan ve Orhangazi mahallelerinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Her iki mahallede de genellikle aynı ya da çok benzer sorunlara ve algılara rastlanmış olduğu için, iki mahalle tek başlık altında değerlendirilmiştir. Dilovası, Gebze ve Çayırova ilçeleri ile birlikte, Kocaeli'de büyük sanayi kuruluşlarının, organize sanayi bölgelerinin en yoğun bulunduğu ilçelerden biridir. Bu özelliğine uygun olarak, Dilovası'na uzun yıllar boyunca iş bulma amaçlı göç hareketleri yaşanmıştır. Buradan hareketle, Dilovası'na doğru gerçekleşen iç göç hareketlerinde ilçenin sunduğu istihdam olanaklarının çekiciliğinin ön planda olduğu belirtilebilir. Bu doğrultuda, özellikle 1970'li yılların başından başlayarak hızla faaliyete geçen fabrikalarda işe yerleşmek için yoğun bir göç hareketi yaşanmıştır. Bu göç hareketleri kapsamında yurdun hemen hemen tüm bölgelerinden ve illerinden gelinmiş olmakla birlikte, özellikle Doğu Anadolu Bölgesi'nden Ağrı, Erzurum ve Bingöl en fazla göç veren iller olarak göze çarpmaktadır.

Bölgeye yönelik iç göçün temel karakteristiği, ilk gelen öncülerin daha sonra yeni fabrikaların ve iş alanlarının açılmasıyla birlikte akrabalarını ve hemşerilerini de bu bölgeye çekmesidir. Bu nedenle, aynı geniş aileden veya memleketten olanların bir arada yaşaması ve kümelenmesi yaygın olmakla birlikte, bu şekilde oluşmuş farklı kümeler arasında çok yakın bir etkileşim ve kaynaşma bulunmaktadır. Bir diğer anlatımla, bireyler sadece kendi hemşerisi ya da memleketlisiyle görüşme ve etkileşimde bulunma yerine, farklı memleketlerden kız alıp verme de dahil olmak üzere, tam bir karışma ve kaynaşma içinde bulunmaktadır.

Tıpkı araştırmadaki diğer mahallelerde olduğu gibi, Dilovası'nın her iki mahallesinde de tersine göçe rastlanmamıştır. Bununla birlikte, özellikle son dönemlerde hava kirliliği kaynaklı oluşan kötü imaj dolayısıyla (bazı mahalle sakinleri burada yapılan sağlık araştırmalarının ilçenin imajını olumsuz etkilediğini düşünmekte ve şöyle belirtmektedir: *"Dilovası kanser yuvası" olayına katılmıyorum. Bu doğru değil, çünkü yurdun her tarafında, yaşayan her yerde kanser var. Bu Dilovası'na özgü bir hastalık değil"*) Dilovası'nın göç vermeye başladığı görüşmelerde sıkça belirtilmiştir. Ancak bu dışarıya göç hareketinin memleketine geri dönme şeklindeki bir tersine göç olmadığı, en başta Dilovası'na getiren nedenle aynı olduğu, yani iş bulma amaçlı bir yer değiştirme olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca, görüşmeciler İzmit, Darıca, Gebze'ye çok fazla giden olduğunu, bu kişilerin Dilovası'nın sosyoekonomik durumuna kıyasla gelir düzeyi biraz daha iyi olan kesimden olduğunu belirtmektedir. Daha sonra bahsedilecek olan sosyal dışlanma algısı ile ilgili olarak, daha iyi olanaklar bulunması halinde, Dilovası'nda yerleşik kalmanın istenmediği şu cümleden anlaşılmaktadır: *"Benim şu an kardeşim ilkokulda öğretmen oldu gitti. 'Biz buradayız, ailen burada' diyorum. Gel tayinini buraya al. 'Yok' diyor, 'giderim en ücra köşede memurluk yaparım, buraya gelmem' Çünkü o boğulmuş yani"*. Bu saptamayı destekleyen bir başka durum, Dilovası'nın artık çok fazla yeni göç almamakta oluşudur; kısacası, iç göçün hızı kesilmiştir. Yukarıda verilen Tablo 2'de Kocaeli ilçeleri arasında bir kıyaslama yapıldığında Dilovası'nın net göç hızının düşük olduğu görülebilmektedir. Sadece son dönemlerde, bir iç değil ancak bir dış göç meselesi olarak Suriyeli mültecilerin artan bir şekilde ilçeye gelmeye başladığı dile getirilmektedir.

İç göçle gelenlerin memleketleriyle olan ilişki düzeyi eskiye göre çok azalmıştır. İlişkiler artık

sadece köyde kalan aile büyüklerinin ziyaret edilmesinden ibaret bir hal almıştır. Bu kapsamda örneğin, yıllık izin gibi uzun süreli bir tatilde dahi memleketine gidip toprak ekip biçme faaliyetinin son derece düşük olduğu görüşmeler sonucunda anlaşılmıştır. Bu da başlangıçta Dilovası'na sadece iş bulma amaçlı gelinmiş olsa da zaman içinde tam olarak yerleşik duruma geçildiğinin ve uyum sağlandığının dolaylı bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

İç göçle gelenlerin Dilovası'nda kalıcı olduğunun, yani mevsimlik ya da dönemlik çalışma, geçici bulunma gibi amaçlarla gelmediklerinin bir başka göstergesi, ev sahipliği oranının son derece yüksek olmasıdır. Ancak bu evlerin çok büyük kısmı hazine arazileri üzerine izinsiz ve kaçak yapılan gecekondular şeklindedir. Yani, yaygın bir imar ve tapu sorunu bulunmaktadır. Hatta tapusu bulunan birçok ev de orman arazisi üzerinde göründüğünden, bu evlerin elden çıkarılmasında güçlükler yaşanmaktadır. Barınma koşullarına ilişkin tüm bu özellikler bir arada düşünülünce, vatandaşların Dilovası'ndan başka bir yere yeniden göç etmelerinin, isteseler bile çok kolay olmadığı anlaşılmaktadır.
Tam da bu noktada çelişkili bir durum göze çarpmaktadır; her ne kadar Dilovası'na göç sebebi iş bulmak olsa da bölgede işsizliğin nispeten yüksek seyrettiği, hatta bölge içindeki sanayi kuruluşlarının Dilovası'nda ikamet edenleri özellikle işe almadıkları yoğun biçimde dile getirilmiştir. Bu durum, ilçenin genelinde karşılaşılan en yaygın şikayet konusudur. İşverenlerin İstanbul'dan dahi servis kaldırıp işçi çalıştırdıkları, yani daha yüksek bir servis maliyetini göze aldıkları ama yine de Dilovası'nda oturanları işe almadıkları sürekli vurgulanmıştır. Bir mahalle sakini sanayinin olmasının mahallede daha çok iş imkanı yaratması konusunda şu şekilde bir açıklamada bulunmaktadır: *"Ama havayı kirletiyor. Tam tersi sağlığımızı etkiliyor. Dışarıdan daha çok gelen işçiler çalışıyor. Dilovası'nın insanı çalışmıyor fabrikalarda. Bir baktığınız zaman, hep İstanbul'dan İzmit'ten servisler geliyor"*. Bu durum karşısında zaman zaman Dilovası'nda işe girebilmek için farklı bir yerden ikamet göstermek zorunda kalındığı belirtilmiştir. Görüşme yapılan mahalle sakinleri, işverenlerin bu olumsuz tutumunun arkasındaki temel nedenler olarak, geçmişte yaşanan bazı olumsuzlukların (işyerinde hırsızlık, şefine fiziksel şiddet uygulama gibi) yanı sıra, geçmişte ağır, pis ve tehlikeli işler yapılacağı zaman kendilerinin tercih edildiğini söylemektedir. Mahalle sakinlerinden biri, firma ismi de vererek (burada firma ismi vermeyi uygun görmüyoruz) şu ifadeleri kullanmıştır: *"Bizim şu anda gençlerimiz, 17-18-19 yaşındaki işçileri, kamyon gelir, 3 kamyon gelir, 4 kamyon gelir... Yani beden gücüyle, çuvallarla, ondan sonra boya şeyleri vardır. 6 ay sözleşmesini yapıyor, çalıştırıyor. 6 ay sonra tekrar çıkartıyor. O şekil..."* Bu ifadelerden anlaşıldığı gibi, Dilovası'nda yaşayan kişiler, ağır, güvencesiz, atipik işlere uygun görüldüklerinden şikayetçidir. Elbette ki, bu tarz marjinal işlerin varlığını taşeron çalışmanın yaygın olmasına bağlıyorlar. Taşeron çalışmasından şikayetçi olma durumlarını, bir mahalle sakini şu şekilde dile getirmektedir: *"Bu fakir halk en kötü işlerde çalışıyor. SSK'sız kaçak bile çalışan var."* Bir başka görüşme grubundan bir katılımcı ise taşeron çalışmaya vurgu yapmaktadır: *"Şimdi malum yani, her tarafta taşeron vardır. Adam koymuş taşeronu, o da koymuş asgari ücretle... çalıştırmış 3-5 ay, 6 ay. Ondan sonra onu değiştiriyor, beni alıyor, beni değiştiriyor öbürünü alıyor. Bu bundan dolayı oluyor"*. Mahalle sakinleri, teknolojinin gelişmesiyle birlikte daha nitelikli işlerde, özellikle İstanbul ve Gebze'den yani, Dilovası harici diğer il ve ilçelerden vasıf düzeyi daha yüksek işçilerin çalıştırıldığını belirtmektedir. Bu durumu Dilovası halkının eğitim ve vasıf düzeyinin düşük olması ile de ilintilendiren bazı katılımcılar olsa da, eğitimli işgücünün bile, sadece Dilovası'ndan olması nedeniyle iş bulamadığını belirtenler olmuştur.

Bu konuda ileri sürülen çok daha farklı bir görüş de saptanmıştır. Buna göre, Dilovası halkına yakındaki sanayi işletmelerinde iş verilmemesinin asıl nedeni, kendilerini tersine göçe zorlamak ve Dilovası'nı tamamen sanayiye tahsis etmektir. Bu görüşü destekler biçimde, çoğu mahalle sakini arasında açıkça *"insandan çok sanayiye önem verildiği"* yönünde bir algının yerleşmiş olduğu belirtilmelidir. Bu görüşe göre, idareciler halk adına ve halkın yaşam kalitesini yükseltici taleplerde ve icraatlarda bulunmamaktadır; sanayinin istekleri ve çıkarları adına hareket etmektedir. Görüşme yapılan kişilerden biri, sanayi ve halk birlikteliğinin Dilovası'nda mümkün olmadığını ifade etmek için *"ya sanayi gidecek ya da biz"* diyerek bu konudaki tepkisini dile getirmiştir. Yine, bu konuda verilen en çarpıcı ve yaygın örnek, Dilovası'nın da tıpkı Hereke gibi denize kıyısı olmasına rağmen, sahilin halka değil, sanayiye ait

olması ve halkın denizden faydalanamamasıdır. Yani, sanayinin ihtiyaçlarının halkın ihtiyaçlarından daha önemli görüldüğü şeklinde yaygın bir algı ve idarecilere yönelik de bir güven eksikliği saptanmıştır.

Bölgedeki yüksek işsizlik oranından kadınlar da paylarını almıştır. Kadınların çoğunun ev hanımı olduğu Dilovası'nda, ücretsiz meslek kurslarına yönelik ilginin oldukça yüksek olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla, bu meslek ve hobi edindirme kursları kadınların toplumsal hayata eşit vatandaşlar olarak katılmalarında önemli bir araç haline gelmiştir. Ancak bu kurslar yoluyla edinilen vasıfların işgücü piyasasında düzenli gelir yaratan bir işe dönüştürülme oranının son derece düşük olduğu anlaşılmıştır. Çok az sayıdaki örneğin de çoğunlukla atipik ve günlük yevmiye üzerinden gerçekleşen işler olduğu belirtilmiştir; yani gerçek anlamda bir sosyoekonomik güvence sağlamaktan uzaktır. Ayrıca, görüşmeler sonucunda bu tür kurslara ilginin daha da artma potansiyelinin bulunduğu, kadınların çocuk bakımı yükümlülükleri nedeniyle bu artışın gerçekleşemediği de saptanmıştır.

Bugün itibariyle Dilovası'nda çalışmaya ilişkin bazı değişim ve dönüşümlerin yaşandığı da görüşmelerde ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, kadrolu çalışmanın son dönemlerde bariz biçimde azaldığı, daha önce de belirtildiği gibi, taşeron çalışmanın ise arttığı saptanmıştır. Ayrıca, çok yaygın olmamakla birlikte kayıtdışı çalışmaya da rastlanmaktadır. Sonuç olarak, hem düşük ücretli ve güvencesiz çalışmanın hem de *çalışan yoksulluğu* olgusunun arttığı görülmüştür. Tüm bunların araştırmamız açısından karşılığı ise kendini sosyoekonomik güvencede hissetme algısının zedelenmesi ve aidiyet hissinin zayıflaması; nihayetinde de etkin ve genel bir entegrasyonu engellemesidir.

Gelir düzeyinin düşük olduğu benzer yerlerdeki en yaygın ve geleneksel kendi kendine güvence sağlama mekanizmalarından biri olan, kalabalık aile şeklindeki yaşam tarzının Dilovası'nda da yaygın olduğu gözlemlenmiştir. Ancak bu yaşam tarzında son yıllarda bir gerileme olduğu da anlaşılmıştır. Bu kapsamda, bir taraftan evlendikten sonra ayrı eve çıkma oranı özellikle son yıllarda artarken, diğer taraftan aile büyükleriyle bir arada oturma şeklindeki geleneksel birlikte yaşam şeklinin halen devam ettiği görülmektedir. Ayrıca, göçle birlikte doğurganlık oranında bir azalma yaşandığı görüşmelerde bizzat dile getirilmiştir. Bu da kır yaşamından sonra kent yaşamına sağlanan uyumun dolaylı göstergelerinden biri olarak değerlendirilebilir.

Düşük gelir düzeyiyle ilişkili diğer bir konu olarak, sosyal yardımdan faydalanma oranı da görüşmelerde sorgulanmış ve sosyal yardım alma oranının çok yaygın olmadığı anlaşılmıştır. Bunun en önemli nedeni olarak, aile içinde sigortalı bir işte çalışan en az bir kişinin varlığı gösterilmiştir. Yani, alınan ücretin düzeyi, ailenin geçimine yetip yetmediği hiç sorgulanmadan, sadece sigortalı çalışmanın olup olmadığına bakıldığı ve buna bağlı olarak sosyal yardımların kesildiği ciddi bir şikayet konusu olarak dile getirilmiştir. Ayrıca, sosyal yardımlardan ihtiyacı olmadığı halde yararlanan çok sayıda birey ve aile olduğu yönünde de yerleşik bir algı bulunmaktadır. Öte yandan, sosyal yardımlardan faydalanmanın önündeki diğer bir engel olan, başvuru ve faydalanma prosedürlerini bilememe durumunun Dilovası için geçerli olmadığı görüşmelerde saptanmıştır. Yani, sosyal yardımlara başvurma yöntemleri ve diğer prosedürler hakkında halk arasında bir farkındalık bulunmaktadır. Genel olarak bakıldığında, en fazla faydalanılan sosyal yardım uygulamasının evde bakım ücreti olduğu anlaşılmıştır.

Diğer mahallelerle en belirgin ortak özellik olarak, Dilovası'nın araştırılan iki mahallesinde de park ya da sosyal alan eksikliği hemen göze çarpmaktadır. Ayrıca, kültür merkezi, sinema gibi özel ya da kamu sektörü kaynaklı boş zamanı ailece ve nitelikli bir biçimde değerlendirme imkanları da hiç yoktur. Görüşmeci kadın sakinlerden biri, kendi içinde bulunduğu durumu "kendimi kapalı cezaevinde gibi hissediyorum" diye açıklayarak, sosyal yaşama yönelik tatminsizliğini çarpıcı bir şekilde edile getirmiştir. İç göçle gelen vatandaşların geldikleri yerde temel gereksinimlerini karşılayabilmelerinin, aileleriyle birlikte güvenli ve hoş vakit geçirmelerinin o yere ilişkin aidiyet bağı oluşturmalarındaki ve dolayısıyla entegre olmalarındaki rolü dikkate alındığında, bu tür imkanların bulunmamasının ciddi bir eksiklik olduğu belirtilebilir. Ayrıca, boş zaman aktivite alanlarının eksikliğiyle birlikte, yapılan tüm görüşmelerde sürekli ve ısrarla vurgulanan bir diğer en ciddi memnuniyetsizlik ve şikayet konusunun

aşırı hava kirliliği olduğu da özellikle belirtilmelidir.

Öte yandan, gerek mahalle sakinleriyle gerek muhtarlarla yapılan görüşmelerde, Dilovası'nda bilinenin aksine düşük bir suç oranı olduğu iddia edilmiştir. Ancak yine de uyuşturucu ve zararlı madde kullanımının ve satışının en yaygın güvenlik sorunu olduğu bu görüşmeler sonucunda anlaşılmıştır. Görüşmelerde bu sorunun nedenlerinin neler olabileceği sorulmuş ve genel olarak *"gençlerin doğru ve nitelikli vakit geçirebileceği boş zaman faaliyetlerinin bulunmaması ve kurulan kötü arkadaşlıkların etkisi"* karşılıkları alınmıştır.

Bunun haricinde, aynen araştırma kapsamındaki İzmit mahallelerinde olduğu gibi, Dilovası'nda da sağlık hizmetlerinden genel bir memnuniyet bulunduğu saptanmıştır. Ancak, her iki mahalle genelinde de, kanser ve astım gibi hastalıkların yoğun olarak yaşandığı izlenimi elde edilmiştir. Sağlık hizmeti alma konusunda ise, dile getirilen tek sıkıntı, yeni bir hastane hizmete girmiş olmasına rağmen sağlık personelinin eksik oluşu ve bazı bölümlerin muayeneye henüz açılmamış olmasıdır. Bir diğer önemli kamusal hizmet alanı olan eğitim konusunda da pek çok sıkıntı dile getirilmiştir. Okullarda öğretmenlerin sık değişiyor oluşu en fazla vurgulanan şikayet konusudur. Görüşülen mahalle sakinlerinden biri bu konuyla ilgili olarak şu cümleleri sarfetmektedir: *"Biz veliler olarak isteriz ki, çocuklarımızı ataması olan öğretmenler eğitsin. Çocuklarımız zehir gibi... ama bizim buraya hep yedek öğretmenler geliyor.... Öğretmenler buraya gelmek istemiyor... Devlet hem atama yapmıyor hem de burası mecburi hizmetmiş zaten. Mecburi hizmeti doldurduğu gibi kaçıp gidiyor"*. Sonradan anlaşılmıştır ki, Dilovası şark hizmeti olarak kabul görmektedir. Yine benzer şekilde, aynı eğitim-öğretim yılı içinde 3 defa öğretmen değiştiği şeklinde de örnekler verilmiştir. Aslında, sadece öğretmenlerin değil genel olarak neredeyse tüm memurların Dilovası'nda oturmadıkları dile getirilmiş ve halkın bundan memnun olmadığı anlaşılmıştır. Bunu hava kirliliği dolayısıyla oluşan kötü imajla ilişkilendiren bir katılımcı şu şekilde bir yorumda bulunmuştur: *"Memur durmuyor, eee memur durmaz. Dilovası'nı zaten karalayan, kötüleyen biziz... Dilovası'nı kötülüye kötüleye, gelen memur, hizmet veren burada duramaz"*. Memurun Dilovası'nda yaşamayı tercih etmemesinin bir diğer gerekçesi de, boş vakitleri değerlendirecek imkan ve alanların bulunmaması olarak ifade edilmiştir. Özetle, Dilovası'nda halen çalışmakta olan polis, öğretmen, doktor gibi kamu görevlilerinin çok az bir kısmının Dilovası'nda oturduğu, çoğunluğunun komşu ilçelerde oturmayı tercih ettiği yoğun biçimde vurgulanmıştır.

Yaşanılan yere aidiyeti ve yaşam kalitesini etkileyen bir başka kamu hizmet alanı olan ulaşım konusunda da Dilovası'nda şikayetler dile getirilmiştir. Şehir içi ulaşımda taşıt sayısının çok yetersiz olduğu, bu nedenle de çok kalabalık oldukları hemen hemen tüm görüşmelerde özellikle vurgulanmıştır. Temel altyapı hizmetleri konusunda da bazı aksamaların yaşandığı yine yapılan görüşmelerle ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, örneğin doğalgaz hizmetinin yetersiz olduğu, ara sokaklara ulaşmadığı, sokakların oldukça bakımsız, parkelerin kırık olduğu, aydınlatma ve çöp toplama hizmetlerinin yetersiz ve düzensiz olduğu, hava kirliliği, çöp arıtma tesisinin yaydığı kötü koku, Kömürcüler OSB'den gelen kömür tozu en fazla şikayet edilen genel, altyapı ve kamu hizmeti sorunları olarak saptanmıştır. Buradan hareketle, Dilovası halkı genelinde, diğer ilçelere kıyasla insan onuruna yaraşır bir hizmet alınmadığı, kamu hizmetlerinde ihmale uğradıkları algısının yaygın olduğu gözlenmiştir. Bu durumun da yaşadıkları yere karşı güçlü bir aidiyet duygusunun yerleşmesine engel olabilecek nedenler arasında sayılabileceği belirtilebilir.

Sonuç olarak, Dilovası sakinlerinin, tüm sorunlara ve sıkıntılara rağmen, kendilerince bir bağlılık geliştirdiği, yeni ve farklı bir yere göç etmeyi düşünmediği belirtilebilir. Yalnız yine de, yeni neslin aileleri orada kalsa bile, başka bir yerde yaşama isteği vardır. *Dilovası'nda oturuyor olmak* nedeniyle sosyal dışlanmaya maruz kaldığına inananların da azımsanmayacak bir oranda olduğu belirtilmelidir. Doğulu olduğunu ifade eden bir vatandaş hem Dilovası'nda yaşamaktan ötürü hem de Doğulu olmaktan kaynaklı yaşadığı sosyal dışlanmadan duyduğu rahatsızlığı şu şekilde dile getirmektedir: *"Dışlanmış olduğumu hissediyorum ve bazen dışarıdan soruyorlar: 'Nerede oturuyorsun?' diye. Yani tereddüt ediyorum. Sanki bir baskı var üzerimde.... Burada bir sıkıntı yok, burada iç içeyiz ya, burada kozmopolitanız... Burada Giresunlusu var, Trabzonlusu var, Kandıralısı var. Sıkıntı yok ama dışarıda, bilmiyorum yani dışarıda hem bir baskı var hem de bir*

eziklik var. 'Ben Dilovası'nda oturuyorum' diyemiyorum. 'Doğuluyum' da diyemiyorum. Kararsızım yani.... (İş başvuru formunu kastederek) Memleketimi yazıyorum, ikamet ettiğim yeri yazıyorum cevap dahi gelmiyor ya!".

Ayrıca, mahalle sakinlerinin yakın çevrelerdeki daha rahat ve konforlu yaşamları görüp, Dilovası'ndaki kendi yaşam kaliteleriyle sürekli kıyasladıkları ve Dilovası'na siyasetçilerin ve bürokratların diğer ilçeler kadar önem vermediklerine inandıkları görüşmeler sonucunda saptanmıştır. Bu da onların Dilovası'na ait ayrı bir aidiyet, uyum, kimlik ve entegrasyon sağlamalarını güçleştiren temel nedenlerden biri olarak değerlendirilebilir.

• Gebze Hürriyet ve Cumhuriyet Mahalleleri

Gebze ilçesine bağlı Hürriyet ve Cumhuriyet Mahalleleri de Dilovası'nda olduğu gibi birbirine çok yakın özellikler taşıdığı için, tek başlık altında incelenmiştir. Gebze'ye yönelik iç göç, araştırma kapsamında incelenen diğer mahallelerdeki gibi, temelde iş bulma amacıyla gerçekleşmekle birlikte, sadece buraya özgü bir neden olarak, "çocukların daha iyi eğitim alması" şeklinde bir amaç da araştırmamızda ön plana çıkmıştır. Göç edildikten sonra, memleketle olan ilişkiler Hürriyet Mahallesinde sadece ziyaret düzeyinde sürdürülmekle ve herhangi bir maddi bağ kalmamış olduğu görülmektedir. Ancak, bazı mahalle sakinleri, az da olsa bahçelerdeki ürünler için memleketlerine gittiklerini, kuru gıda gibi yiyecek yardımı aldıkları ifade etmişlerdir. Kentten kırsala herhangi bir maddi yardım olup olmadığına ilişkin bir soruya cevaben Hürriyet Mahallesi sakini olan bir katılımcı şu cümleleri sarf etmiştir: *"Ben on sene oldu emekli olalı, 1050 lira para alıyorum. Benim bu parayla köye gidip memlekete yapacağım hiçbir hizmet yok".* Bu cümleleri onaylayan bir diğer kişi ise şu şekilde devam etmiştir: *"Şimdi eskidendi o. Köye buradan gidiyordu. Artık gerçekten durum değişti. Köyde yaşam daha kolay şimdi, eğer işini bilirsen. Gerçekten bizim köye gönderme şansımız yok. Benim bir annem var. Onun bir maaşı var mesela. O elinden geleni yapıp bana gönderiyor. Bu gerçekten içler acısı. Çünkü benim yaşlı annem bana yardım gönderiyor. Ama ben burada durmak zorundayım çünkü çocuklarım burada büyüdü. Çünkü ben küçükken buraya gelmişim, buraya alışmışım. Artık çocuklar da buraya alışmış. Köyü artık istemiyorlar. Kalkayım kendim gideyim deme şansım da yok. Biz burada doğduk ve büyük bir ihtimalle de burada öleceğiz".* Bu ifadelerden de anlaşıldığı kadarıyla, Gebze eski zamanların cazibesini kaybetmiş ama bireyler buraya uyum sağlamış olduklarından memleketlerine dönme özlemi içinde olsalar da, bunu yapamayacaklarının bilincindedirler.

Gebze'nin daha başka yerlere göç etmede bir basamak olarak görüldüğü ve maddi durumunu bir miktar iyileştirenlerin başka bir yere göç etmesinin yaygın bir davranış olduğu da yine görüşmeler sonucunda saptanmıştır. Ancak bu muhtemel göç hareketinin kesinlikle memlekete geri dönme şeklinde olmadığı, en başta vatandaşları göçe iten iş bulma amacının yine geçerli olduğu ve insanların hem kolay iş bulabileceği hem de Gebze'de karşılaştığı sorunların bulunmadığı, dolayısıyla daha yüksek bir yaşam kalitesinin bulunduğu bir yere gitme şeklinde olduğu araştırma sonucunda anlaşılmıştır. Bunun tek istisnası, emekli olduktan sonra, yani artık çalışma gücü, isteği ya da ihtiyacı kalmadıktan sonra, az sayıda kişinin memleketine geri dönmeyi istemesidir. Ancak bu tercih ve davranış olasılığının Hürriyet Mahallesi geneline mal edilemeyecek kadar az sıklıkta gerçekleştiği saptanmıştır.

Cumhuriyet Mahallesi ise Hürriyet Mahallesine göre, memleketle olan ilişkiler bağlamında biraz daha farklı özellikler göstermektedir. Daha doğrudan bir ifadeyle, Cumhuriyet Mahallesinde göç veren yerle olan ilişkilerin çok daha canlı olduğu ve adeta derindeki alt kimlik olarak hala saklandığı belirtilebilir. Örneğin, cenazelerin mümkün olduğunca Gebze'de bırakılmadığı, coğrafi yakınlık varsa mutlaka memleketlere gönderildiği görüşmelerde sıkça vurgulanmıştır. Bu davranışın doğum yerine aidiyet bağlarının hala güçlü olduğunun bir göstergesi olarak değerlendirilmesi mümkündür. Ayrıca, belli dönemlerde fındık toplama gibi mevsimlik aktiviteler vesilesiyle uzun süreliğine memlekete gidilmesi ve oradan maddi destek sağlanması da sıkça rastlanan bir durum olarak saptanmıştır. Son olarak, memlekete az da olsa maddi destek gönderilmesi, orijin bölgeyle olan ilişkilerin koparılmadığının bir başka göstergesi olarak yorumlanabilir.Dilovası'ndaki duruma benzer olarak, Gebze'de de işsizliğin özellikle gençler arasında yoğun olduğu bulunmuştur. Farklı olarak, isteyenin ve iş arayanın iş

bulabildiği, ancak düşük ücret, yoğun iş temposu gibi nedenlerle iş beğenmeme davranışının yaygın olduğu da belirtilmiştir. Yani, Dilovası'nda rastlanılan "Dilovası'nda oturanlara iş verilmemesi" gibi bir durum Gebze için kesinlikle geçerli değildir. Bu da birbirine bu kadar yakın iki ilçe arasındaki çok keskin bir farklılık olarak dikkat çekicidir.

Diğer mahallelerde görülen durumun aksine, Gebze'de kadınların çoğunun meslek ve hobi kurslarına yol parası nedeniyle devam edemediği, bunun yerine bir yarı sigortalı yarı atipik olarak nitelendirilebilecek işlerde çalıştığı saptanmıştır. Ancak, kadınların işgücüne katılma eğilimi arka planda kreş, anaokulu, etüt merkezi gibi onların hane içi cinsiyet temelli rollerini azaltacak imkanlarla yeterince desteklenmediği için, çocukların ve gençlerin aile sevgi ve desteğinden uzak kaldıkları ve böylelikle zararlı madde kullanım eğilimi içine girdikleri bizzat görüşmelere katılan mahalle sakinleri tarafından önemle vurgulanmıştır. Nitekim bu durumun yansımaları, güvenliğe ilişkin görüşmelerde kendini göstermiştir. Bu bağlamda, en ciddi güvenlik sorunları olarak, özellikle gençler arasında yoğun görülen uyuşturucu madde kullanımı ve hırsızlık ilk başta sayılmıştır. Ayrıca, mahalle dışından gelip, asayiş ve güvenlik sıkıntısı yaratanların olduğu da sıkça tekrarlanmıştır. Bu konuda, özellikle Cumhuriyet Mahallesinde Suriyeli göçmenlere yönelik ciddi bir tepki gözlenmiştir. Suriyelilerin farklı özellik ve alışkanlara sahip olmaları nedeniyle mahalle içinde hoş karşılanmamalarının yanı sıra, nüfusları arttıkça yerel mahalle sakinleri üzerinde baskı kurmaya başladıkları ve güvenlik sorunlarına yol açtıkları da görüşmelerde yoğun biçimde belirtilen bir konu olmuştur. Ayrıca, Suriyeli göçmenlere yönelik bu algının, devlet kurumlarına olan düşük güvenle birleşerek, çok daha büyük bir tepkiye yol açtığı da gözlenmiştir. Bu bağlamda, *"bizi geriye tarıma döndürüp, ucuz işgücü olarak yerimize Suriyelileri koyacaklar"* şeklinde son derece yaygın bir inanışla karşılaşılmıştır.

Yaşanan güvenlik sorunlarının, özellikle de gençler arasındaki uyuşturucu madde kullanımının yaygınlığının nedenlerinin neler olabileceği sorulduğunda, hem dinsel hem de aile ilişkileri açısından manevi bir boşluğun bulunması, işsizliğin yüksek olması ve boş zamanı nitelikli ve verimli değerlendirebilecek imkanların yetersiz oluşu fikirleri ön plana çıkmıştır. Gerçekten de bakıldığı zaman, araştırmaya dahil edilen tüm mahallelerde görülen park, spor alanı, kültür merkezi gibi nitelikli boş zaman aktivite ve imkanlarının eksikliğinin ve yetersizliğinin Gebze'deki bu iki mahalle için de aynen geçerli bir sorun olduğu kolayca anlaşılmaktadır.

Hürriyet mahallesinde çok daha belirgin olmakla birlikte, iki mahallede de çok ciddi bir imar sorunu bulunmaktadır. Hatta bu sorun nedeniyle, kendilerine "işgalci" gözüyle bakıldığı, bunun da çok ciddi psikolojik rahatsızlıklar ve memnuniyetsizlikler yaratarak, yaşam kaliteleri üzerinde direkt olumsuz etkiler yaptığı mahalle sakinleri tarafından yaygın olarak dile getirilmiştir. Söz konusu imar sorunu, mahalle sakinlerinin gündelik yaşamlarının tam merkezinde yer almakta ve tüm diğer sorunların temelinde yatan ana faktör olduğuna inanılmaktadır. Bu itibarla, imar sorunu çözüldüğü anda diğer tüm meselelerin kendiliğinden hallolacağı şeklinde yaygın bir inanış açıkça gözlemlenmiştir. İmar sorunun ilişkin konuyu gündeme getirip, çözüm önerisini aktaran bir vatandaş şu ifadeleri kullanmıştır: *"Şimdi halkla konuştuk, hepimiz istişare ettik. Burada sorun ne? Şimdi bunların evi yıkılıp kamulaştırma bedelleri ödenip bunlar sokağa bırakılmak isteniyor. Halk da diyor ki, 'biz' diyor. Burada kaç hane varız? Ne bileyim 11 hane varız. Kaç tane dairede oturuyoruz. Belediye diyor bizim konutlarımızı yapsın, burayı (burada dönüp hemfikir miyiz diye soruyor ve evet cevabını alıyor) istimlak etsin. Bizi konutlarımıza yerleştirsin. Sorun yok. Var mı? (Cevaben: borçsuz diyenler oluyor)... Ana sorun bu. Bu sorun bu şekilde olursa, bu sorun çözülecek"* Bu çerçevede, örneğin doğalgaz gibi altyapı hizmetlerinde aksamalar meydana geldiği ve bu hizmetlerin tam olarak yaygınlaşamadığı görüşmelerde sıkça tekrarlanmıştır.

Diğer mahallelerdeki gibi, gerek gelenekler ve birlikte yaşama kültürü gerek yoksulluk gibi nedenlerle, aile büyükleriyle bir arada yaşamanın Gebze'de de son derece yaygın olduğu görülmüştür. Ancak bu birlikte ve kalabalık aile şeklinde yaşama düzeni, beklenenin aksine, tıpkı diğer mahalle örneklerinde olduğu gibi, insanlar arasında sıcak ve son derece yakın ilişkilerin kurulmasına bir engel oluşturmamıştır. Normal şartlarda, kendi akrabalarıyla, tanıdıklarıyla veya daha genel olarak kendi kültürlerinden gelenlerle sürekli bir arada yaşayanların, dışarıda kalanlarla somut bir toplumsal

etkileşim geliştirme ihtiyacı hissetmeyeceğini düşünmek mümkün olabilir. Ancak Gebze'deki ve Dilovası'ndaki pratik durum, bunun tam tersini göstermektedir; vatandaşlar aynı anda hem kendi yakınlarıyla bir arada yaşamayı sürdürürken hem de diğer mahalle sakinleriyle sıcak ve dostane ilişkiler yürütmektedir.

Kamu hizmetleri konusunda da mahalle sakinleri ciddi sıkıntılar ve şikayetler ileri sürmüştür. Bu anlamda, nüfus yoğunluğu açısından oldukça kalabalık mahalleler olmalarına rağmen, yakınlarda yeterli büyüklükte bir hastane bulunmamasının, sadece sağlık ocağı ve aile hekimliği sistemiyle hizmet verilmesinin ihtiyacı tam olarak karşılayamadığı ısrarla dile getirilmiştir. Ayrıca, düzenli ve özenli çöp toplama hizmetinin bulunmadığı da yine üzerinde sıklıkla durulan bir başka konu olmuştur. Cumhuriyet mahallesi sakinleri belediyenin hizmetlerine yönelik ciddi bir olumsuz değerlendirme içinde olduklarını hissettirmiştir. Bir katılımcı, belediyenin sokak aydınlatması konusunda yetersiz kalması nedeniyle, yakın civarda inşa edilen özel bir sitenin elektrik direklerini gidip çaldığını, gelmeyen hizmeti gidip zorla aldığını esprili bir şekilde dile getirmiştir. Eğitim konusunda ise yine Dilovası'ndakine benzer bir durum olarak, Hürriyet Mahallesinde öğretmenlerin çoğunluğunun kadrolu olmaması nedeniyle, yıl içinde çok sık öğretmen değişimi olması temel şikayet konusunu teşkil etmektedir. Okulların çok kalabalık olduğu, okullarda ayrımcılık yapıldığı, kantinlerde satılan ürünlerin piyasa ile eşdeğer olduğu, okula servisle ulaşımda sorunlar yaşandığı dile getirilmektedir. Cumhuriyet Mahallesinde ise Hürriyet Mahallesinin aksine öğretmenlerin çoğunun kadrolu olduğu ve yıl içinde çok sık öğretmen değişikliğinin yaşanmadığı belirtilmiştir. Bir diğer kamusal hizmet alanı olan şehir içi ulaşımda son 1-2 yıl içinde bazı düzelmelerin yaşandığı, ancak vasıta saatlerinin belirsiz olması ve aşırı kalabalık olması şeklinde hala ciddi sıkıntıların bulunduğu yaygın biçimde dile getirilmiştir. Güvenlikle ilgili olarak da çok ciddi sorunların olduğu her iki mahallede söz konusu olurken, özellikle Cumhuriyet mahallesinde daha çok vurgulanmıştır. Son olarak, sosyal yardımların dağıtım şekli, kimlere dağıtıldığı, neye göre dağıtıldığı konuları Gebze sakinlerinde Dilovası'na göre daha fazla gündeme getirilen sorunlar olmuştur.

Herhangi bir nedenden ötürü dışlanmışlık hissi Hürriyet Mahallesinde Cumhuriyet Mahallesine göre çok daha belirgindir. Hürriyet Mahallesi sakinleri, kendi mahalleleri dışında en çok yoksulluk ve giyim tarzları nedeniyle dışlandıklarından bahsetmişlerdir. Ancak tüm olumsuzluklara ve hatta dışlanmışlık hissine karşın, her iki mahalle sakinleri de mahallelerini sevdiklerini ve ayrılmak istemediklerini belirtmiştir. Buna gerekçe olarak da Gebze'ye ilk göç etme nedenlerinin ekonomik, yani bir iş bulmak olduğunu ve bu hedeflerine de ulaştıklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla, yaşam kalitelerini düşüren tüm sorunlar dikkate alındığında, Gebze'ye göç ettikleri için ekonomik olarak değil, psikolojik olarak pişman oldukları gibi bir değerlendirmede bulunmak mümkündür.

Örneklemde yer alan tüm üç ilçenin belirli kriterler doğrultusunda değerlendirildiği ve özet bilgilerin yer aldığı bir tablo aşağıda verilemektedir. Tabloda yer alan bilgi ve işaretler hakkında kısaca bilgi vermek yerinde olacaktır. Görüleceği gibi, İzmit mahallelerine göç yoğunlukla, Orta ve Doğu Karedeniz, Marmara Bölgesi ve çevre illerden gelirken, Doğu Anadolu Bölgesi Van ili de İzmit mahallerine göç vermiştir. Dilovası, Doğu ve Güneydoğu Anadolu ile Karadeniz'den göç almışken, Gebze Karadeniz, Doğu ve İç Anadolu'dan yoğun göç almıştır. "-" işareti ile anlatılmak istenen, tersine göç olgusunun hemen hiç bir ilçede görülmemiş olmasıdır. İstihdama ilişkin olanaklar en kısıtlı olarak Dilovası'nda bulunmaktadır. Gebze, istihdam açısından en avantajlı yer gibi görünse de, iradi işsizliğin burada hakim olabileceği endişesi de duyulmaktadır. Gelir durumu açısından da en dezavantajlı ilçe Dilovası olarak görülmektedir. Barınma durumu açısında ilçeler incelendiğinde, genellikle mahalle sakinlerinin kendi evlerinde yaşadıkları görülmektedir. Ancak barınma ile ilgili olarak imar sorunu hemen her mahallede dile getirilmektedir. Sosyal güvence açısından da en mağdur olan ilçenin Dilovası olduğu düşünülmektedir. Çünkü en çok bu ilçede taşeron ve atipik çalışma konuları gündeme gelmiştir. Bulunulan yere entegrasyonda önemli bir bileşen olan komşuluk ilişkileri incelendiğinde, etnik temeli bir kutuplaşmanın hakim olduğunun görüldüğü İzmit mahallelerinin en mağdur durumda olduğu anlaşılmaktadır. Yine, yaşanılan bölgeye uyum sağlama açısından önemli bir bileşen olan genel olarak

hizmetlerden memnuniyet incelendiğinde, en iyi konumdaki ilçenin İzmit olduğu görülmektedir. Elbette ki burada merkeze olan yakınlığın avantajı bulunmaktadır. Hizmetler açısından avantajlı konumda olan İzmit ilçelerinin güvenlik açısından aynı avantaja sahip olmadığı da tablodan görülmektedir. Benzer şekilde, sosyal yardımlara ilişkin algı da en olumsuz olarak İzmit mahallelerinde görülmektedir. Memnun olunan ve olunmayan özellikler bağlamında ilçeler incelendiğinde, İzmit mahallerinde güvenlik ve adaletsiz sosyal yardım dağıtımının ana memnuniyetsizlik konuları olduğu, memnun olunan özelliğin ise merkeze yakınlık olduğu anlaşılmaktadır. Dilovası'nda sosyal faaliyetlerden yoksun kalma en olumsuz özellik olarak dile getirilirken, imar sorunu da Gebze'nin en önemli sorunu olarak belirtilmiştir. Hem Dilovası hem de Gebze'de samimi ilişkiler, mahallelerin en iyi özelliği olarak ifade edilmiştir.

Tablo 3. İlçelere Göre Özet Bulgular

İlçeler / *Kriterler*		İzmit	Dilovası	Gebze
Göç aldığı şehirler		Orta ve Doğu Karadeniz, Marmara, Doğu Anadolu (Van)	Doğu ve Güneydoğu Anadolu (Ağrı, Erzurum, Bingöl) Karadeniz (Gümüşhane, Giresun)	Karadeniz (Giresun, Zonguldak, Ordu, Trabzon, Gümüşhane, Kastamonu, Tokat) Doğu Anadolu (Ağrı, Tunceli), İç Anadolu (Sivas)
Tersine göç		-	-	-
İstihdam olanağı		-	–	+ (!)
Gelir durumu		Orta alt	Düşük	Orta alt
Barınma		Kendi evleri	Kendi evleri	Kendi evleri
Sosyal Güvence		Ücretli / Kayıtdışı (+)	Ücretli - Taşeron / Kayıtdışı (-)	Ücretli
Komşuluk ilişkileri		Etnik temelli kutuplaşma	Samimi ilişkiler	Samimi ilişkiler
Hizmetlerden memnuniyet	*Sağlık*	+	– (Uzman personel eksikliği)	-
	Ulaşım	+/-	–	+
	Eğitim	+/-	–	–
	Alt yapı	+/-	–	–
	Din hizmetleri	+	+	+
	Kültürel etkinlikler	-	–	–
	Alışveriş	+/-	–	-
Güvenlik algısı		–	-	-
Sosyal yardım algısı		—	-	-
Sosyal dışlanma		+	++	-
Memnuniyetsizlik konusu		Güvenlik Adaletsiz sosyal yardım dağıtımı	Hava kirliliği Sosyal faaliyet eksikliği	İmar sorunu Dış göç (Suriyeliler)
Memnun olunan konu		Merkeze yakınlık	Samimi ilişkiler	Samimi ilişkiler

B.Tartışma

Sosyal politika açısından göç sonucundaki entegrasyon olgusunu incelediğimizde, göç edenlerin ilk olarak kendileri ve ailelerinin geçimlerini sağlamak için iş bulmaya ve böylelikle bulunduğu yere uyum sağlamaya çalıştıklarını görmekteyiz. Ancak, sahip olunan eğitim ve vasıf düzeyi genellikle düşük olduğundan, göçle kente yerleşenlerin "düzgün iş" olarak nitelendirilen işlerde

istihdam edilmeleri mümkün olamamaktadır. Çünkü yapılan çalışmalar da göstermektedir ki, Türkiye'de bulunan emek arzı fazlalığı, talebini bulamamakta, bu nedenle de insanlar göç etmektedir. Her ne kadar göç edenlerin önemli bir kısmı istihdam olanaklarına kavuşmuş olsa da, bulunan işler marjinal verimliliği düşük işlerdir. Dolayısıyla göçün şehirleşme, sürdürülebilirlik ve kültürel anlamda kent hayatına getirdiği maliyetler vardır (Bahar ve Korkmaz-Bingöl, 2010: 55). Bu maliyetlerden önemli bir tanesi de, göç edenlerin istihdam koşulları ile ilgilidir. Göçle kente yerleşenlerin genellikle, kısmi süreli, taşeron, örgütsüz ya da sendikasız, güvencesiz işlerde çalıştıkları bilinmektedir (Taşçı, 2009: 192). Nitekim örneklemimizde de yapılan işler sıralandığında, özellikle Dilovası sakinleri, mahallede ikamet edenlerin aylık değil günlük olarak sigortası ödenen, taşeron işlerde çalıştıklarını ve her yıl işten çıkarılıp yeniden işe alınarak kıdem tazminatlarının işlemediğini ifade etmişlerdir.

1950'lerden itibaren ülkemizde yaşanan iç göçün önemli özelliklerinden biri, göç edenlerin göç edilen yer ile bağlantılarını koparmayıp, ekonomik ilişkilerini sürdürmesidir (Yükseker, 2008: 228). Örneklemimizde ise bu bulgunun kısmen önemini yitirdiğini görmekteyiz. Bu durum artık kente göç edenlerin ekonomik olarak, eskiye kıyasla daha kötüye gitmesiyle açıklanmaktadır. Göç edenlerin, istihdam şansı elde etmesine rağmen, yoğunlukla vasıf gerektirmeyen işlerde ucuz emek olarak çalıştıkları için "çalışan yoksul" sınıfına dahil olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü göç edenler ancak kendilerine yetecek kadar gelir elde edebildiklerini, geride kalanlara yardım etmenin ötesinde, onlardan yardım talebinde bile bulunduklarını, üzüntüyle ifade etmişlerdir.

Çalışmanın önemli bulgularından bir tanesi sosyal dışlanma hissi ile ilgilidir. İşsizlik sosyal dışlanmanın en önemli nedenleri arasında sayılmaktadır (Şahin, 2009: 19). Göçle gelen mahalle sakinlerinin işsizliği önemli bir sorun olarak gördüklerini belirtmesi, bu mahallelerde işsizlik kaynaklı bir sosyal dışlanma olduğunu göstermektedir. Ayrıca, iş sahibi olma da sosyal entegrasyon için yeterli değildir. Çalışıyor olsa bile, elde ettiği gelir ile yaşamını devam ettirmekte zorlanan bireyler, yani çalışan yoksullar da, sosyal dışlanma potasındadır. Sayısal esneklik çerçevesinde atipik şekilde istihdam edilen, düşük ücretli, güvencesiz bireylerin sosyal dışlanma içinde olabileceği de belirtilmektedir (Çakır, 2002: 96). Özellikle gençlerin iş bulmada sorun yaşaması, gençlerde görülen yoğun işsizlik, bireyde hem dışlanmışlık hissi yaratacak hem de gençler arasında zararlı madde kullanımını arttırabilecektir. Her iki durum da, gençlerin kente entegrasyonu olumsuz etkileyecektir.

Artan nüfus ve azalan kaynakların yaratacağı belirsizlikle kentlere akın etmek durumunda kalan grupların, kente entegrasyon süreci içinde kendi çözüm yollarını üretmek durumunda kaldıkları bilinmektedir. Kentte yaşanılan sorunlara ilişkin çözüm taktiklerinden önemli biri cemaatleşme ya da kabileleşme olarak görülmektedir (Kaya vd., 2008: 19). Bizim çalışmamızda bu bulguları destekleyen sonuçlar elde edilmiştir. Göç edenlerin kendi entegrasyonlarını kendi çabalarıyla sağlamaya çalıştıkları ve aynı kader birliği içinde kendi kümelenmelerini oluşturdukları tespit edilmiştir. Ancak hemşerilik tipi örgütlenmelerin diğerleri ile olan ilişkilere zarar vermediği, aksine kız alıp vermek de dahil olmak üzere, düğün ve cenazelerde birlikte hareket etme gibi güçlü sosyal ilişkilerin gelişmesine olanak tanıdığı görülmüştür.

Araştırmalar, kentte yeni kimlik edinme sürecinde kır kökenli göçmenin, yeni çevresinde kendisine sağlanamayan ekonomik, sosyal ve duygusal güvenceyi hemşerilik aracılığıyla diğer göçmenlerle kurduğu ilişkiler ağı ile elde etmeye yönelmesi sonucunda, kendini köylü olarak tanımlamayı sürdürdüğünü göstermektedir. Çoğu göçmen kendisini köylü saymasına karşın, yeni çevresine ait hissetmekte ve kentle bütünleşmek istemekte ve geleceklerinin kentte olduğuna inanmaktadır (Erman, 1996: 299-300). Benzer bir eğilimi bizim örneklem grubumuz da aynı şekilde ifade etmektedir. Göç edilen yere psikolojik olarak bağlı olunsa bile, alışmış oldukları yerden geriye dönmek istememeleri, bulundukları yere uyum sağlamış olduklarının önemli bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tezcan'ın (2011) Gebze'nin göç profilini çıkarmak için yapmış olduğu alan araştırmasında da,

bizim çalışmamızla benzer bulgular bulunmaktadır. Söz konusu araştırma, Gebze'ye en fazla Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgesi'nden göçle gelen olduğunu ve göç sebebinin öncelikli olarak "iş bulmak" olduğunu göstermektedir. Yanısıra, Gebze'de ikamet edenlerin % 60,6 oranında bulundukları yerden göç etmeyi düşünmedikleri sonucu elde edilmiştir. Göç ettiğine pişman olanların oranı da % 22,9 olarak bulunmuştur. Bizim çalışmamız, görüşme temelli olduğundan nicel bir oran vermek mümkün değildir. Yine de, yapmış olduğumuz görüşmelerden elde ettiğimiz sonuçlara göre, Gebze dahil diğer iki ilçede de, mahalle sakinlerinin başka bir yere göçü düşünmedikleri ve göç ettiklerine pişman olmadıkları anlaşılmıştır.

Elbette ki, farklı araştırmalar farklı sonuçlar da elde etmiştir. Örneğin, Kaya vd. (2008: 75) İstanbul Tarlabaşı'nda yaşayan Kürtlerin neredeyse % 50'sinin köylerine geri dönme isteğinde olduğu ifade etmektedir. Kolukırık'ın (2012) Dilovası'nda yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre de, göç eden grupların bir kısmı eğitim imkanlarını kullanarak bölgeden ayrılmayı istemektedirler. Özellikle düzenli bir gelire sahip olan ve ticari kazanç sahibi görüşülenlerin Dilovası'nı yalnızca bir çalışma mekanı olarak belirledikleri görülmektedir. Araştırmada, Gebze'nin sağlamış olduğu yaşam zenginliğinin yol açtığı çekicilik yanında, Dilovası'nın eleştirilen olumsuz yönleri bu tercihi belirleyen bir kriterdir (Kolukırık, 2012:135). Benzer şekilde, bizim alan araştırmamızda da, bulgular Dilovası'nın Gebze'ye kıyasla istihdam açısından daha sorunlu olduğunu göstermiştir. Bir fırsatın doğması durumunda, Dilovası'ndan Kocaeli'nin daha çekici ilçelerine doğru bir yer değiştirmenin düşünüldüğü görülmüştür.

Dilovası sakinlerinin kente entegrasyon sürecinde bir engel olarak dile getirdikleri hava kirliliği ve sağlıkla ilgili sorunlar da özellikle dikkat çekilmesi gereken alanlardan biridir. Yaşanan göç ile birlikte sağlıkta yaşanan olumsuzluklar diğer bazı çalışmalar tarafından da bir sosyal politika meselesi olarak ele alınmaktadır (Yükseker, 2011). Bizim araştırmamızda da, özellikle Dilovası'nda yaşayan halkın sağlık sorunlarını sürekli olarak dile getirmesinden dolayı, burada sağlığın bir sosyal politika konusu haline geldiğini belirtmekte yarar görüyoruz. Halkın, hem sanayinin yarattığı hava kirliliğine ilişkin görüşlerinin hem de sağlık hizmetleri ile ilgili olarak "uzman personel yetersizliği"ne yaptığı vurgunun, bu konudaki çözüm yolunda önemli bir enformasyon sağladığını düşünüyoruz.

Genel olarak bakıldığında, sanayi toplumu olma yolunda hızlı bir ilerleme gösteremeyen Türkiye'de meydana gelen iç göçler sonunda kentsel alanlar, hızla akan kırsal nüfusu aynı hızda emme gücüne sahip olamamıştır. Bir yandan kırsal alanlardan akan işgücünü istihdam edecek sanayi aynı hızla gelişmemiş, diğer yandan kentsel alanlar gelen nüfusu barındıracak konut gereksinimini karşılayamamıştır. Sonuç olarak, gecekondularda yaşayan ve ikincil ekonomik sektörlerde geçimini sağlamaya çalışan bir göçmen kitlesi ortaya çıkmıştır (Özdemir, 2012:14). Bizim çalışmamızda da örneklem dahilindeki mahallelerde sürekli dile getirilen imar sorunu en önemli sorunlardan biri olarak tespit edilmiştir. Tarafların biraraya geldiği platformlarda, kentsel dönüşüm, alt yapı hizmetleri, imar gibi temel sorunların ortak bir paydada çözülmesi gerektiği düşünülmektedir.

IV.Sonuç ve Öneriler

Son zamanlarda gerek Türkiye'de gerekse gelişmekte olan diğer ülkelerde yapılan çalışmalar büyük kentlerin yaşam kalitesinin giderek düştüğünü göstermektedir Buradaki temel sebeplerden biri nüfus büyüklüğü ve nüfus artış hızı olmakla birlikte, sorunların artmasının arka planında göç de önemli bir unsur olarak yer almaktadır. Göç edip kente yerleşenler entegrasyonu sağlayamadıkları noktada, hem kendilerinin hem de çevrelerinin yaşam kalitesini olumsuz etkilemeyebilmektedirler. Bu nedenle yapılan alan araştırmasının sonuç ve önerileri sosyal politika uygulayıcıları tarafından, göç ve yaşam kalitesi ilişkisinin kurulabilmesine olanak sağlaması nedeniyle büyük önem arz etmektedir.

Kocaeli'de iç göç ve entegrasyon sürecinin İzmit, Gebze ve Dilovası ilçelerine bağlı toplam 6 mahalle özelinde incelendiği bu alan araştırmasının sonucunda, hem göçle ilgili olarak hem de entegrasyon sağlamaya ilişkin önemli veriler elde edilmiştir. Mahalleleri bir bütün olarak değerlendirdiğimizde, genel ve ortak özellikler olduğunu görmekle birlikte, her mahallenin kendine

özgü belli başlı özellikleri olduğu da anlaşılmıştır. Her üç ilçenin göç deneyimi ve kente uyum sürecinde, birbirinden farklı örüntülere sahip oldukları görülmüştür. Mahalle özelinde aktarılmaya çalışılan bu bulgular, metin içinde Tablo 3'te özet olarak verilmiştir.

Projenin bulgularını genel olarak değerlendirdiğimizde, göç edilen mahallelerde pek çok sorun yaşanabildiği, ancak yaşanan bu ortak sorunların genellikle mahalle içinde bir kader birliği oluşturduğu ve bu oluşan kader birliğinin de mahalle içi uyuma neden olduğu söylenebilir. Sahip oldukları sorunlar ve bunları çözme aşamasında birbirine kenetlenen mahalle sakinlerinin, sorun çözümünde yöneticilerden beklentileri, talepleri olduğu kadar, kendi imkanlarıyla da kente uyum sağlamaya çalıştıkları görülmektedir. Buna ek olarak, kente uyum sürecinde, göçle gelmiş mahalle sakinlerinin göç ettikleri yerin kimliğinden yavaş yavaş sıyrılarak yerleşilen yerine kimliğine bürünmeye başladıkları da anlaşılmaktadır. Çünkü yaşanılan sosyal dışlanma tanımlanırken, gelinen yerden ötürü bir açıklama çok fazla dile getirilmemekte, yerleşilen yer ile ilişkili bir sosyal dışlanma algısından bahsedilmektedir.

İç göçün etkisi yaratmış olduğu sosyal değişim süreci içinde, aile yapısı ve işlevi, ailenin çocuğa yönelik tutumu önemli ölçüde farklılaşabilmektedir. Göç ile birlikte, kente tutunmaya çalışan ailelerde yaşanan işsizlik, yoksulluk, çalışan yoksulluğu, kadının çalışmaya başlaması ile birlikte ortaya çıkan çocuk bakımı önemli bir sosyal sorun haline gelmektedir. Kentteki belirsizlik içinde, ciddi sorunlarla başetmek zorunda kalıp yaşadıkları sosyal dışlanma nedeniyle, kent ortamında çocuklarını daha fazla ihmal eden davranışlar sergileyebilmektedirler. Tam da bu noktada, çocukların hem okul öncesi hem de okul sırasındaki eğitimlerine destek olacak şekilde yapılanmaların ivedilikle başlatılması gerektiğini düşünüyoruz. Göç sonucu kentte yaşanan sosyal dışlanmanın giderilmesi yönünde alınacak olan sosyal politika önlemlerinde, sosyal anlamda içermenin başarılabilmesi için, eğitim konusuna önem verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Okul çağındaki tüm çocukların okula devam etmesinin sağlanması, kente uyumu sağlayabilecek uygulamaların başında gelmelidir.

Çocukların eğitimi ile ilgili olarak aynı zamanda, çalışan annelere de destek olacak şekilde, mahallelerde kreşlerin, gündüz bakım evlerinin açılması gerekmektedir. Ayrıca, yarım gün devam eden eğitim nedeniyle, ilköğretimdeki çocukların derslerine de yardımcı olacak şekilde, mahallelerde açılacak olan etüt merkezleri hem bir faaliyet alanı hem de, çocukları zararlı alışkanlıklardan koruyacak bir mekan olarak devreye girebilir. Açılacak olan kreşler, anaokulları, etüt merkezleri aynı zamanda, mahallede çalışmak isteyen kadınlar için de, yemek ve temizlik gibi alanlarda destek personeli olarak çalışma imkanı yaratabileceği için bir istihdam alanı olarak da düşünülebilir. Kadınlara yönelik düzenlenen mesleki eğitim kurslarının yaygınlaşması ile birlikte de, kadınların işgücü piyasasına dahil olabilmelerinin önü açılabilecektir. Araştırmaya yönelik sonuçlarımızı değerlendirdiğimizde, gerçekten de yapılan görüşmelerde açıkça ortaya çıktığı üzere, kadınların omuzlarındaki çocuk, yaşlı ve engelli bakımı gibi toplumsal cinsiyet temelli roller, kadınların eşit vatandaşlar olarak topluma dahil olmalarının önündeki en ciddi engeller arasındadır. Hatta görüşmelere katılan kadınların çoğu yukarıda sayılan türde rolleri olmasaydı, en azından ücretsiz meslek ve hobi edindirme kurslarına katılabileceklerini açık bir biçimde belirtmiştir. Bu nedenle, anaokulu, kreş, yaşlı bakımevi, engelliler için rehabilitasyon merkezleri gibi kamu hizmetleri yoluyla kadınların haneiçi cinsiyet temelli rollerinin dışsallaştırılarak bir anlamda "özgürleştirilmeleri" ve topluma katılımlarının önündeki engellerin azaltılması entegrasyonun sağlanması açısından etkili olacaktır.

Kadınlara yönelik iş olanaklarının arttırılmasının yanı sıra, genç işsizliği konusunda eğilmek gerekmektedir. Bu konu iki açıdan önlem almayı gerektirmektedir. Öncelikli olarak, iş arama ve bulma konusunda gençlere yönelik danışmanlık hizmetinin başlatılması gerekmektedir. Özellikle Dilovası'nı hedef alarak, bu bölgelerde faaliyet gösteren işverenlerle yürütülecek ortak çalışmalarda, gençlerle Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ifadesiyle insan onuruna uygun işlerin buluşması için tedbirlerin alınması gerekmektedir. İkinci olarak, işsizliğin yaratabileceği olumsuz psikolojik durumun etkisiyle zararlı madde kullanımına yönelmenin önünün kesilmesi gerekmektedir. Bu noktada, psikolojik destek birimlerinin çalışmalar yapması önerilebilir. Halihazırda zararlı madde kullanımı yaygın olduğu için,

rehabilitasyon merkezlerinden de destek alınması gerekmektedir.

Eğitim ve istihdam olanaklarının arttırılması ve özendirilmesi haricinde, kente entegrasyonda önemli olan bir diğer bileşen, sosyal paylaşım ve etkileşimi sağlamak için birey ve grupların birlikte nitelikli zaman geçirebilmeleri için imkanlar yaratılmasıdır. Bunun için, çocuk ve aile parkları, yeşil alan, spor alanları, kültür merkezleri, rehabilitasyon merkezleri gibi sosyal aktivite alanlarının oluşturulması gerekmektedir. Kent merkezlerini cazip hale getiren sosyal imkanların kendilerine de sağlandığının görülmesi ile birlikte, yapılan kıyaslamada eşit yurttaşlar olarak değerlendirildiklerini algılamaları durumunda (Kaya vd., 2008: 133), mahalle sakinlerinin kente uyum sağlamasında daha çok başarı elde edilebilecektir. Sosyal aktivite alanlarının, merkezlerinin kurulumu konusunda devletin öncü rolü olabileceği gibi, özel sektör ve sivil toplum örgütlerini de sürece dahil eden sosyal sorumluluk projelerinin desteklenmesi büyük önem arz etmektedir.

Sonuç olarak, fiziksel olarak kentte olmanın kentli olmaya yetmediği aşikardır. Kente dönük aidiyet duygusu kent kültürünün oluşması ve kente entegrasyon için oldukça önemlidir. Kente yönelik aidiyetsizlik önemli bir sorun olarak topluma, ulusa, ulusal bütünlüğe zarar verebilecek kadar etkili olabilmektedir (Kurt, 2012: 87). Bu nedenle, Kocaeli kimliği içerisinde farklılıklara yer vermekle birlikte, bir arada yaşamayı mümkün kılacak asgari bir ortak paydanın başarılabilmesini hedefleyen bu projenin bulguları ve çözüm önerilerinin, iç göç sonrası kente aidiyeti ve entegrasyonun önemini içselleştirmiş sosyal politika uygulayıcıları tarafından önemsenmesi arzulanmaktadır.

KAYNAKÇA

Adaman, F. ve Keyder, Ç. (2006). Türkiye'de Büyük Kentlerin Gecekondu ve Çöküntü Mahallelerinde Yaşanan Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma. Avrupa Komisyonu, Sosyal Dışlanma ile Mücadelede Mahalli Topluluk Eylem Programı 2002-2006.

Akgür, Z. G. (1997). Türkiye'de Kırsal Kesimden Kente Göç ve Bölgeler Arası Dengesizlik (1970-1993). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları No:201.

Bahar, O. ve Korkmaz-Bingöl, F. (2010). Türkiye'de İç göç Hareketlerinin İstihdam ve İşgücü Piyasalarına Etkileri. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 15(2): 43-61.

Başel, H. (2007). Türkiye'de Nüfus Hareketlerinin ve İç Göçün Nedenleri. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset Konferansları.

Bülbül, S. ve Köse, A. (2010). Türkiye'de Bölgelerarası İç Göç Hareketlerinin Çok Boyutlu Ölçekleme Yöntemi İle İncelenmesi. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi. 39(1): 75-94.

Çakır, Ö. (2002). Sosyal Dışlanma. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 4(3): 83-104.

Çelik, F. (2005). İç Göçler: Teorik Bir Analiz. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 14(2): 167-184.

Erman, T. (1996). Kentteki Göçmenin Bakış Açısından Kent/Köy Kimliği: Niçin Köylüyüz Hala?. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi. 51(1): 289-304.

Kaya, A., Işık, İ. E, Şahin, B., Elmas, E., Çağlayan, B. ve Aksoy, P. (2008). Günümüz Türkiye'sinde Yaşanan İç Göçler: Bütünleşme mi, Geri Dönüş mü? TÜBİTAK Proje Kodu: 106K131. http://www.akdenizgocder.org/raporlar/bilgiuniversitesi_gocarastirmaraporu.pdf Erişim Tarihi: 10.06.2014.

Kocaman, T. (2008). Türkiye'de İç Göçler ve Göç Edenlerin Nitelikleri (1965-2000). Ankara: T.C Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı.

Kolukırık, S. (2012). Göçler ve Kentler: Dilovası Örneğinde Sanayileşme ve Kentleşmenin Sosyolojik Görünümü. Journal of World of Turks. 4(1): 125-147.

Kurt, Ü. (2012). Demokratik Kent Kültürünün İnşası, Göç, Kentleşme ve Aidiyet Ekseninde Esenler'i Anlamak. (İçinde) M. Şentürk (Edi.). İstanbul: Esenler Belediyesi Şehir Düşünce Merkezi Yayınları.

MARKA Doğu Marmara Bölgesi Demografik Yapısı ve Göç Hareketleri Raporu. (2013). Bölge Planı Yayınları Serisi - 8.

Murat, S. ve Taşkesenlioğlu, Z. (2009). Avrupa Birliği Düzeyinde Göç, Entegrasyon ve Yerel Yönetimler. İstanbul: Zeytinburnu Belediyesi Kültür Yayınları No: 14.

Özdemir, H. (2012). Türkiye'de İç Göçler Üzerine Genel Bir Değerlendirme. Akademik Bakış Dergisi. 30, http://www.akademikbakis.org/eskisite/30/11.pdf, Erişim Tarihi: 20.05.2014.

Özmen, N. (2011). Göçün 50. Yılında Entegrasyon ve Din İlişkisinin Dönüşen Parametreleri: Almanya'da Türkler. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 19(4): 395-412.

Öztürk, M. ve Altuntepe, N. (2011). Türkiye'de Kentsel Alanlara Göç Edenlerin Kent ve Çalışma Hayatına Uyum Durumları: Bir Alan Araştırması. Journal of Yasar University. 11(3): 1587-1625.

Şahin, T. (2009). Sosyal Dışlanma ve Yoksulluk İlişkisi. T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü. Sosyal Yardım Uzmanlık Tezi.

Sapancalı, F. (2005). Avrupa Birliği'nde Sosyal Dışlanma Sorunu ve Mücadele Yöntemleri. Çalışma ve Toplum. 3, 51-106.

Şen, M. (2014). Türkiye'de İç Göçlerin Neden ve Sonuç Kapsamında İncelenmesi. Çalışma ve Toplum Dergisi. Sayı 40, 231-256.

Taşçı, F. (2009). Bir Sosyal Politika Sorunu Olarak Göç. Kamu-İş. 4: 177-204.

Tekeli, İ. (1975). Göç Teorileri ve Politikaları Arasındaki İlişkiler. ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi.

ENTEGRASYON FAALİYETLERİ RAPORLARI

KOCAELİ VALİLİĞİ
İLE
KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
RAPORU

9-19 YAŞ ARALIĞINDA OLAN GENÇLER İÇİN SPORTİF ETKİNLİKLER FAALİYET RAPORU

KÜNYE

Faaliyetin Adı: 9-19 Yaş Aralığında Olan Gençler için Sportif Etkinlikler
Gerçekleştiren Kurum: Kocaeli Valiliği ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
Gerçekleştirilme Zamanı: 05 – 23 Mayıs 2014
Katılımcı Sayısı: 34

GİRİŞ

Amaç: "Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon" – KOGET Projesi kapsamında Kocaeli'ye iç göçle gelmiş gençleri, doğru bir spor programı ile sportif etkinliklere yönlendirmek. Bu bağlamda çocukta bir spor bilinci oluşturabilmek belirlenen amaçların başında gelmektedir. Bu sayede iç göç yolu ile geldiği coğrafyada okul, öğretmen, komşu ve mahalle arkadaşı gibi hayatına yeni giren farklılıklara adaptasyon problemlerini en aza indirmek.

Hedef Kitle: KOGET Projesi kapsamında belirlenen Gebze Cumhuriyet ve Hürriyet Mahalleleri, Dilovası Mimar Sinan ve Orhan Gazi Mahalleleri ile İzmit Yenidoğan ve Serdar Mahallelerinde bulunan 9-10 yaşlarında kız ve erkekler çocuklardır.

Katılım düzeyi: KOGET Projesi kapsamında uygulanan faaliyete belirlenen mahallelerden 9-10 yaşlarında kız ve erkeklerden oluşan toplamda 34 öğrenci katılmıştır. Belirlenen mahallelerde tespit edilen aileler ile birçok kere yapılan ve uzun uzadıya toplantılar ve anlatılan KOGET Projesi sayesinde, çocukların spora olan ilgisi ile katılım düzeyi yüzde yüze yakın olmuştur.

Zamanı ve Yeri: 05 – 23 Mayıs 2014 tarihleri arasında, Gebze ilçesi Cumhuriyet mahallesinden tespit edilen öğrenciler, hafta içi Çarşamba ve Cuma günleri saat 16:00 ile 19:00 arası Şehit İlhan Kartal Lisesi Spor Salonunda, Gebze Hürriyet mahallesinden tespit edilen öğrenciler hafta sonu ulaşımları da Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından sağlanarak, 10:30-12:30 saatleri arası Cumhuriyet Anadolu Lisesi Spor Salonunda, Dilovası ilçesi Orhangazi ve Mimar Sinan mahalleleri öğrencileri hafta sonları saat 10:30-12:30 arası Solventaş İlkokulu Spor Salonunda, İzmit ilçesi Serdar ve Yenidoğan mahalleleri öğrencileri hafta sonları saat 13:00 ile 15:00 arası 50. Yıl Spor Salonunda sportif çalışmalarını tamamlamışlardır.

FAALİYET

a)Hedef Kitle Seçimi:

KOGET Projesi kapsamında projede belirlenen mahallelerdeki ilkokullara gidilerek görüşmeler yapıldı. Okul yönetimlerine KOGET Projesi hakkında bilgi verildi ve kriterlere uygun çocukların

seçimi konusunda katkı istendi. Tarama süreci devam ederken birçok aile ile tanışılıp fikir alışverişi yapıldı ve proje anlatıldı. Sportif ve sağlık açısından bir problem görülmeyen çocukla projeye dahil edildi. Bazı mahallelerde hedef kitleye uygun birey tespiti konusunda problemler de yaşandı. Örnek verilecek olursa Yenidoğan mahallesi genelde roman vatandaşların mesken tutuğu bir yer olduğu için yakın zamanda iç göç ile bu bölgeye yerleşen aile ve çocuklarına ulaşmak zaman aldı.

Özet olarak; KOGET Projesi kapsamında belirlenen mahallelerdeki okul müdürlükleri ile birlikte hedef kitle seçimi yapıldı.

b)Faaliyet Yeri:

- Gebze ilçesinde Şehit İlhan Kartal ve Cumhuriyet Anadolu Lisesi Spor Salonları,
- Dilovası ilçesinde Solventaş İlkokulu Spor Salonu,
- İzmit ilçesinde ise 50.yıl Spor Salonunda çalışmalar gerçekleşmiştir. Dilovası ilçesindeki Spor Salonu hariç diğer iki ilçede spor salon tespiti yapılırken, çocukların yaşadığı mahalleye olan yakınlık ve ulaşımın nispeten kolay olduğu, spor salonunun fiziksel yeterliliği ve salonların faaliyet programların müsaitliği gibi kriterler göz önünde bulundurulmuştur.
- Dilovası ilçesinde tespit edilen mahallerde tek bir salon bulunduğu için bu bölgede mecburen bu salon kullanılmıştır.

c)Özel Durumlar:

KOGET Projesinde her şeyden önce tespit edilen ailelerin çocuklarının yaşları küçük olması sebebiyle güvenliğe önem verildi. Spor salonları ve spor yapılacak alan denetlendi, temizlikle alakalı olarak tuvaletler ve soyunma odaları okul müstahdemlerine antrenman öncesi temizletildi ve çocukların sağlıklı bir ortamda egzersiz yapılması sağlandı. Ayrıca bazı grupların salona olan ulaşımları Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin araçları ile sağlandı. Sportif etkinliklere çocuklar Belediye mensupları ve antrenör eşliğinde mahallerinden alınıp, antrenman sonrası tekrar ailelerine teslim edildi.

DEĞRELNDİRME ve SONUÇ

"Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon" Projesi kapsamında 9 – 19 yaş aralığında olan gençlerin kentleşme sürecindeki sıkıntılarını aşmak ve kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmak adına yapılan sportif etkinlikler proje süreci içerisinde yapılmış olsa da; projenin çarpan etkisini göz önüne alarak çocukları sportif etkinliklere yöneltmek, kentlilik ve bir arada yaşama bilincini küçük yaşlarda aşılamak önemli bir kazanım olarak kendini göstermiştir. KOGET Projesi kapsamında yapılan entegrasyon çalışması daha sonra Kocaeli genelinde yapılacak faaliyetler adına önemli bir deneyim katmıştır.

Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ RAPORU

YETİŞKİN İNSANLARI OKUMAYA VE ÖĞRENMEYE TEŞVİK İÇİN ÖĞRENME ŞENLİĞİ FAALİYET RAPORU

KÜNYE

Faaliyetin Adı: Yetişkin İnsanları Okumaya ve Öğrenmeye Teşvik için Öğrenme Şenliği
Gerçekleştiren Kurum: Kocaeli İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Gerçekleştirilme Zamanı: 20 – 30 Mayıs 2014
Katılımcı Sayısı: 83 Kişi

GİRİŞ

Amaç: "Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon" – KOGET Projesi kapsamında iç göçle Kocaeli'ye yerleşmiş olan yetişkin vatandaşların çeşitli aktivitelerle okumaya ve öğrenmeye teşvik etmek, kente yerleşen vatandaşların bulunduğu çevreye entegrasyonunu sağlayarak kentte eşit bir şekilde yararlanmasını sağlamak.

Hedef Kitle: KOGET Projesi kapsamında belirlenen mahallelerde okuma yazma bilmeyen göçle gelmiş yetişkin vatandaşlar.

Katılım Düzeyi: Proje kapsamında belirlenen mahallelerde 83 yetişkin vatandaşımız okuma-yazma kursuna katılmıştır. Gebze İlçesi 13, Dilovası ilçesi 61, İzmit ilçesi 9 kişiden oluşmaktadır.

FAALİYET

•KOGET Projesi kapsamında belirlenen mahallelerine (Gebze Cumhuriyet ve Hürriyet Mahalleleri, Dilovası Mimar Sinan ve Orhan Gazi Mahalleleri ile İzmit Yenidoğan ve Serdar Mahalleleri) kırsal kesimden iç göçle gelmiş okuma yazma bilmeye vatandaşlara 20 – 30 Mayıs 2014 tarihinde Halk Eğitim kurumlarınca okuma-yazma kursu açılmıştır.

•KOGET Projesi kapsamında açılan okuma-yazma kursları Gebze ilçesinde Hürriyet Ortaokulu ve Ertuğrul Gazi İlkokulunda, İzmit ilçesinde Yenidoğan mahallesinde bulunan İzmit belediyesine ait Mahalle Konağında, Dilovası ilçesinde ise Halk Eğitim Merkezi Binasında eğitimleri verilmiştir.

•Proje kapsamında okuma-yazma öğrenen 83 katılımcıya Milli Eğitim Bakanlığı onaylı sertifikaları 10 Haziran 2014 tarihinde Emex Hotel'de düzenlenen "Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon" Çalıştayında dağıtılmıştır.

DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

KOGET Projesi kapsamında entegrasyon etkinlikleri çerçevesinde İl Milli Eğitim Müdürlüğünün vermiş olduğu okuma-yazma kursları iç göçle Kocaeli kentine gelmiş vatandaşların kente kendini ait hissetmelerini ve önemsenmelerini sağlamıştır. Aynı zamanda Gebze, Dilovası ve İzmit ilçelerinde okuma yazma bilmeyen ve bu sebeple sosyalleşemeyen 83 vatandaşımıza ulaşılmış ve Proje kapsamında yapılan bu faaliyetle daha sonra kente iç göçle gelmiş ama okuma yazma bilmeyen vatandaşların bu tür sosyal etkinliklerden haberdar olmasına yol açmıştır.

Kocaeli`ye İç Göç ve Entegrasyon

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ RAPORU

KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN ÖNEMİ HAKKINDA FARKINDALIK YARATMAK ADINA BİLGİLENDİRME TOPLANTILARI FAALİYET RAPORU

KÜNYE

Faaliyetin Adı: Kentsel Dönüşümün Önemi Hakkında Farkındalık Yaratmak Adına Bilgilendirme Toplantıları
Gerçekleştiren Kurum: Kocaeli Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Gerçekleştirilme Zamanı: 26 Mayıs – 06 Haziran 2014
Katılımcı Sayısı: 126

GİRİŞ

Amaç: "Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon" – KOGET Projesi kapsamında Kocaeli'ye iç göçle gelen ve gecekondulaşmanın yoğun yaşandığı mahallelerde yaşayan vatandaşları "kentsel dönüşümün" önemi hakkında bilgilendirmek ve daha iyi barınma koşullarında yaşamaları için kentlilik bilinci oluşturmak.

Hedef Kitle: KOGET Projesi kapsamında belirlenen Gebze Cumhuriyet ve Hürriyet Mahalleleri, Dilovası Mimar Sinan ve Orhan Gazi Mahalleleri ile İzmit Yenidoğan ve Serdar Mahallelerinde bulunan ortaokullarda okuyan öğrenciler ve proje kapsamında belirlenen mahallelerin muhtarları.

Katılım Düzeyi:

Gebze İlçesi: İl Genel Meclisi Ortaokulu -Farabi Ortaokulu - 40 kişi, Dilovası İlçesi: Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu - Hasan Ali Yücel Ortaokulu – 40 kişi İzmit İlçesi: Ford Otosan Ortaokulu-Türkan Dereli Ortaokulu – 40 kişi **Ortaokullararası 'Kentsel Dönüşüm'** konulu resim yarışmasına katılmıştır.Ayrıca; İzmit; Yenidoğan ve Serdar Mahalleleri Muhtarları – 2 kişiGebze; Cumhuriyet ve Hürriyet Mahalleleri Muhtarları – 2 kişi Dilovası; Mimar Sinan ve Orhan Gazi Mahalleleri Muhtarları – 2 kişi **6306 sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun"** bilgilendirme toplantısına katılmıştır.

Zaman ve Yeri: KOGET Projesi kapsamında Gebze İl Genel Meclisi Ortaokulu ve Farabi Ortaokulu, Dilovası Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu ve Hasan Ali Yücel Ortaokulu, İzmit Ford Otosan Ortaokulu ve Türkan Dereli Ortaokulu resim öğretmenleri **"Kentsel Dönüşüm"** temalı 5 adet resim seçerek 28 Mayıs 2014 tarihinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne ulaştırmıştır.

Proje kapsamında belirlenen mahallelerde bulunan ortaokullardan gelen toplam 30 adet resim İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün oluşturmuş olduğu seçici kurul tarafından 02 Haziran 2014 tarihinde değerlendirmeye alındı ve dereceye giren ilk üç resim Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne gönderildi.

FAALİYET

•KOGET Projesinin hedef kitlesinin bulunduğu mahallelerde (Gebze Cumhuriyet ve Hürriyet Mahalleleri, Dilovası Mimar Sinan ve Orhan Gazi Mahalleleri, İzmit Yenidoğan ve Serdar Mahalleleri bulunan ortaokullar ziyaret edildi. Proje kapsamında **"Kentsel Dönüşüm"** temalı resim yapılması kararlaştırıldı.

•KOGET Projesi kapsamında belirlenen mahallelerin muhtarlarıyla iletişime geçilerek Kocaeli Valiliği 2 Nolu Toplantı Salonunda Kentsel Dönüşüm hakkında bilgilendirme amaçlı 6306 sayılı yasa uygulamaları konulu sunum yapıldı.

•**"Kentsel Dönüşüm"** temalı resim yarışmasında dereceye giren ilk üç öğrenciye ödülleri 05 Haziran 2014 tarihinde Kocaeli Uluslararası Fuar Merkezinde, Müdürlüğümüzün düzenlemiş olduğu Dünya Çevre Günü etkinlikleri kapsamında Kocaeli Valimiz Sayın Ercan TOPACA tarafından verildi.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

"Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon" Projesi kapsamında düzenlenen entegrasyon etkinlikleri çerçevesinde organize edilen Resim Yarışmasına geniş katılımın olması ve öğrencilerin çalışmalarındaki kent yaşamına dair duyarlılık memnuniyet vericidir. Yeşil alan gösterimleri, geniş parklar, geniş meydanlar ve özgün yerleşim yeri tasarıları dikkat çekicidir. "Kentsel Dönüşüm" ile ilgili çalışmaların Okullarda yaygınlaştırılması ve düzenli olarak yapılması iç göçle gelen vatandaşlarımızın çocuklarının yaşadıkları kent hakkında duyarlı ve bilinçli olmasını sağlayacak ve bu süreç iç göçle gelen vatandaşlarımınız kente entegrasyonunu kolaylaştıracaktır. Aynı zamanda KOGET projesi kapsamında belirlenen mahallelerin muhtarlarına **6306 sayılı "Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun"** uygulamaları hakkında sunum yapılması sorunların birinci elden dinleme ve ayrıca kentsel dönüşüm ve kentlilik bilincinin oluşması hususunda önemli katkılar sağlamıştır.

Kocaeli`ye İç Göç ve Entegrasyon

İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ RAPORU

RİSK ALTINDA OLAN GENÇLERE FOLKLOR EĞİTİMİ FAALİYET RAPORU

KÜNYE

Faaliyetin Adı: Risk Altında Olan Gençlere Folklor Eğitimi
Gerçekleştiren Kurum: Kocaeli İl Emniyet Müdürlüğü Toplum Destekli Polislik Şube Müdürlüğü
Gerçekleştirme Zamanı: 20 Mayıs - 06 Haziran 2014
Katılımcı Sayısı: 60 Öğrenci, 2 Eğitmen

GİRİŞ

Amaç: "Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon" – KOGET Projesi çerçevesinde iç göçle Kocaeli'ye gelen ve risk altındaki gençlerin suça meyillerinin önlenmesi ve kente entegrasyonunun sağlanması. Bu amaçla;

1- İç göçle Kocaeli'ye gelen gençlerin kente uyum sağlamalarını sağlayarak suçu önlemeye katkı sağlamak,
2- Gençler arasında ortaya çıkabilecek kültürlerarası çatışmanın önüne geçmek,
3- Kocaeli kentinin daha huzurlu ve güvenli bir ortam sağlamak,
4- Gençlerin ve ailelerinin çevresine karşı olan duyarlılığını arttırmak,
5- İç göçle gelen vatandaşlara Kamu Kurum ve Kuruluşların yanında olduklarını hissettirmek.

Hedef Kitle: KOGET Projesi kapsamında belirlenen İzmit Yenidoğan ve Serdar Mahallelerinde iç göçle değişik bölgelerden gelip, Mehmetçik İlköğretim Okulu ve Ziya Gökalp İlköğretim Okulunda okuyan öğrenciler.

Katılım Düzeyi; KOGET Projesi entegrasyon etkinlikleri kapsamında düzenlenen folklor çalışmalarını Mehmetçik İlköğretim Okulu ve Ziya Gökalp İlköğretim Okulundan toplam 60 öğrenci ve Halk Eğitim Müdürlüğünden görevlendirilen 2 usta öğretici 48 saat folklor eğitimi (Diyarbakır – Artvin – Trabzon yöreleri) vermek için katılmışlardır.

Zamanı ve Yeri; Proje kapsamında düzenlenen folklor eğitimi öğrencilerin zamanlarını daha etkin kullanımı amacı ile Ziya Gökalp İlköğretim Okulu ve Mehmetçik İlköğretim Okulu Çok Amaçlı Spor Salonu ile okul bahçesinde eğitim öğretimi aksatmayacak şekilde öğleden sonra planlaması yapılarak 20 Mayıs - 06 Haziran tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

FAALİYET

a)Hedef Kitle Seçimi:

KOGET Projesi entegrasyon etkinlikleri çerçevesinde yapılan folklor eğitimi için;
1-İç göçle gelen vatandaşlarımızın yoğun olduğu Yenidoğan ve Serdar mahallelerinde bulunan Mehmetçik İlköğretim Okulu ve Ziya Gökalp İlköğretim Okulu öğrencileri olan ve bu mahallelerde ikamet eden 60 öğrencinin tespiti yapıldı.
2-İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Halk Eğitim müdürlüğü tarafından halk oyunu öğreticisi görevlendirilmesi sağlandı.
3-Folklor eğitimi için seçilen öğrencilerin ailelerinden muvafakatnameleri alındı.

b)Faaliyet Yeri:
Mehmetçik İlköğretim Okulu ve Ziya Gökalp İlköğretim Okulu Çok Amaçlı Spor Salonu ve okul bahçesi, okul idarecileri ve folklor öğretmenlerinin görüşüyle öğrencilerin eğitimlerini aksatmayacak zaman kaybı yaşanmaması sebebi ile uygun görüldü.

DEĞERLENDİRME

1-KOGET Projesi kapsamında entegrasyon etkinlikleri çerçevesinde uygulanan folklor eğitimiyle Kocaeli'ye değişik yörelerden gelmiş öğrencilere Diyarbakır - Artvin - Trabzon yörelerinin halk oyunlarını öğrenmesi sağlandı.
2-Folklor eğitimine katılan öğrenci ve eğitmenlere aidiyet duygusunu pekiştirmek için KOGET Projesinin logosunun bulunduğu baskılı tişört, madalya ve plaket yaptırıldı.
3-10 Haziran 2014 Salı günü Emex Otel'de KOGET Projesi Çalıştayında folklor gösterimi yapıldı.

SONUÇ

- "Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon" Projesi kapsamında iç göçle gelip yerleşen gençler farklı kültürden gelen yaşıtlarını daha yakından tanıma fırsatı bulmuşlardır.
- Projenin entegrasyon faaliyeti folklor eğitimi ile çocuklar kent yaşamında sorumluluk sahibi bireyler olma yolunda önemli adımlar atmışlardır.
- Proje ile çocuklar kent yaşamında ortak yaşamanın gerekliliğini öğrenerek sosyalleşme yönünde olumlu sonuçlar elde etmişlerdir.
- Folklor eğitimi alan çocuklar boş vakitlerini olumlu ve verimli değerlendirerek, suç teşkil eden ortamlardan uzaklaşmışlardır.

Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon

İL MÜFTÜLÜĞÜ RAPORU

KÜLTÜREL VE İNANÇSAL FARKLILIKLARDAN OLUŞAN ÖN YARGILARI YIKMAK ADINA BİLGİLENDİRME TOPLANTILARI FAALİYET RAPORU

KÜNYE

Faaliyetin Adı: Kültürel ve İnançsal Farklılıklardan Oluşan Ön Yargıları Yıkmak Adına Bilgilendirme Toplantıları
Gerçekleştiren Kurum: Kocaeli İl Müftülüğü
Gerçekleştirilme Zamanı: 02 – 06 Haziran 2014
Katılımcı Sayısı: 500

GİRİŞ

Amaç: "Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon" – KOGET Projesi kapsamında belirlenen göç alan mahallelerde (Gebze Cumhuriyet ve Hürriyet Mahalleleri, Dilovası Mimar Sinan ve Orhan Gazi Mahalleleri ile İzmit Yenidoğan ve Serdar Mahallelerinde) etik ve kültürel farklılıklardan dolayı oluşabilecek önyargıları yıkmak, samimi ve sağlıklı iletişim kurmak.

Hedef Kitle: KOGET Projesi kapsamında belirlenen mahallelerde göçle gelip yerleşen 9-64 yaş aralığındaki bütün vatandaşlar.

Katılım düzeyi: KOGET Projesi kapsamında belirlenen mahallelerde bulunan Cami ve Kur'an Kurslarına katılan vatandaşlara toplu olarak ulaşma ve duyurma imkânı olduğu için KOGET Projesinin belirlediği hedef kitleye yakın oranda ulaşılmıştır.

Zamanı ve Yeri: KOGET Projesi çerçevesinde etik ve kültürel farklılıklardan dolayı oluşabilecek ön yargıları yıkmak için 02 – 06 Haziran 2014 tarihleri arasında, ilk önce projenin belirlediği mahallelerde görev yapan Cami görevlisi ve Kur'an Kursu öğreticilerine İl Müftülüğü Toplantı Salonunda proje tanıtım ve amaçlarını anlatan bir günlük bir seminer düzenlenmiştir. Daha sonra 06 Haziran 2014 İzmit ilçesi Serdar Mahallesi Kültür Salonunda bir konferans tertip edilmiş ve proje kapsamında belirlenen bütün mahalleler de bulunan Camii ve Kur'an Kurslarında inançsal farklılıklardan oluşabilecek ön yargıları yıkmak adına toplantılar düzenlenmiştir.

FAALİYET

a) Hedef Kitle Seçimi:

KOGET Projesinin hedef kitle seçimi proje kapsamında çizilen sınırların dışına çıkılmadan, tespit edilen mahallelerde İl Müftülüğüne bağlı görevlilerle görüşülerek proje hakkında bilgi verilmiş ve proje kriterlerine uygun tespitler konusunda katkı istenmiştir. Duyurular, görüşülen vatandaşlara ve aynı zamanda camiiler kanalıyla herkese ulaştırılmaya çalışılmıştır.

b) Faaliyet Yeri:

KOGET Projesi kapsamında ilk önce bu mahallelerde görev yapan Cami görevlisi ve Kur'an Kursu öğreticilerimize İl Müftülüğümüzün toplantı salonunda proje tanıtım ve amaçlarını anlatan bir günlük bir seminer düzenlenmiştir. Daha sonra 06 Haziran 2014 İzmit ilçesi Serdar Mahallesi Kültür Salonunda bir konferans tertip edilmiş ve proje kapsamında belirlenen bütün mahallelerde etik ve kültürel farklılıklardan dolayı oluşabilecek önyargıları yıkmak, samimi ve sağlıklı iletişim kurmak adına bu konuyu destekleyici hutbeler okunmuş ve Vaazlarda bu konuya sıkça vurgu yapılmıştır. Ramazan ayının yaklaşması ve yaz mevsimi Kur'an Kurslarının başlayacağı göz önüne alınarak KOGET projesi kapsamında eğitim faaliyetlerinin planlanmasına geçilmiş projenin Kocaeli Valiliği tarafından yürütüldüğü duyurulmuştur.

Bu faaliyet yerlerinin seçilme nedeni ise halkın ulaşma kolaylığı ve Camilerde halka ulaşmanın daha kolay ve etkili olmasıdır.

DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

KOGET Projesi kapsamında gerçekleştirilen iç göç alan mahallelerde etik, kültürel ve inançsal farklılıklardan dolayı oluşabilecek ön yargıları yıkmak adına İl Müftülüğünün gerçekleştirdiği bilgilendirme toplantıları, samimi ve sağlıklı iletişim kurma adına kayda değer bir çalışma gerçekleştirmiştir. Proje kapsamında yapılan faaliyetle, halka birlikte yaşamanın önemi, kentlilik bilinci ve aidiyet duygusu aşılamanın pozitif bir karşılık bulduğu gözlemlenmiştir. Proje sonrasında da göç alan mahallelerde inançsal farklılıklardan dolayı oluşabilecek ön yargıları yıkmak adına yapılması planlanan toplantılar için de önemli bir çalışma olmuştur.

Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon

KOGET PROJESİ FOTOĞRAF ALBÜMÜ

KOGET PROJESİ SÖZLEŞMESİ

KOGET PROJESİ HAZIRLIK TOPLANTISI

KOGET PROJESİ MAHALLE ZİYARETLERİ

Dilovası Orhan Gazi Mahallesi Muhtarlığı

Çeşit Yeni Yeşilçer Mahallesi Muhtarlığı

KOGET PROJESİ MAHALLE ZİYARETLERİ

İzmit Serdar Mahallesi

Dilovası Mimar Sinan Mahallesi Muhtarlığı

KOGET PROJESİ MAHALLE ZİYARETLERİ

Gebze Hürriyet Mahallesi

KOGET PROJESİ 1. ARA DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

KOGET PROJESİ 1. ARA DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

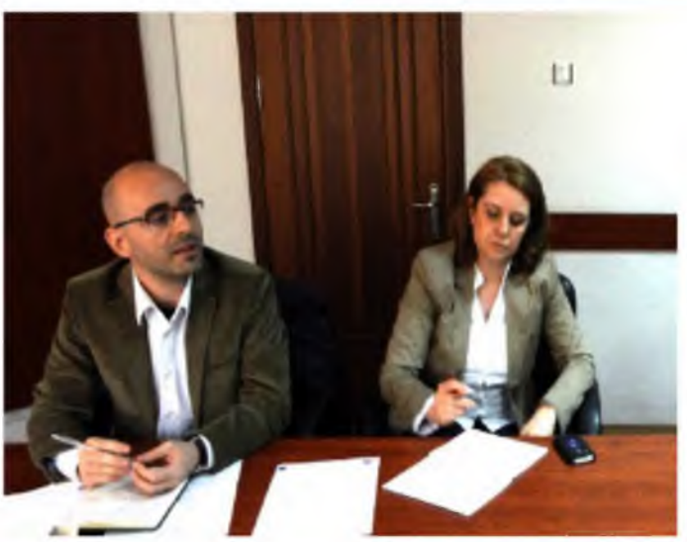

KOGET PROJESİ 1. ARA DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

KOGET PROJESİ 1. ARA DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

KOGET PROJESİ ALAN ARAŞTIRMASI

KOGET PROJESİ
ALAN
ARAŞTIRMASI

KOGET PROJESİ
ALAN
ARAŞTIRMASI

KOGET PROJESİ
ALAN
ARAŞTIRMASI

KOCAELİ VALİLİĞİ
İLE
KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ ETKİNLİĞİ

KOCAELİ VALİLİĞİ
İLE
KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ ETKİNLİĞİ

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ETKİNLİĞİ

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ETKİNLİĞİ

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ETKİNLİĞİ

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ ETKİNLİĞİ

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ ETKİNLİĞİ

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ ETKİNLİĞİ

İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ ETKİNLİĞİ

İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ ETKİNLİĞİ

İL MÜFTÜLÜĞÜ ETKİNLİĞİ

İL MÜFTÜLÜĞÜ ETKİNLİĞİ

KOGET PROESİ 2. ARA DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

KOGET PROESİ 2. ARA DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

KOGET PROESİ 2. ARA DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

KOGET PROESİ 2. ARA DEĞERLENDİRME TOPLANTISI

KOGET PROJESİ
ÇALIŞTAYI

KOGET PROJESİ
ÇALIŞTAYI

KOGET PROJESİ ÇALIŞTAYI

KOGET PROJESİ ÇALIŞTAYI

KOGET PROJESİ GÖRSELLERİ

KOGET PROJESİ GÖRSELLERİ

BASINDA KOGET PROJESİ

Kocaeli artık göç veriyor

ÇAĞDAŞ

ÖZGÜR Kocaeli

İÇ GÖÇ RAPORU

i'ye iç göç masaya yatırıldı

BASINDA KOGET PROJESİ

demokrat kocaeli

Göç tersine mi dönüyor?

Altı mahallede 3 bin kişi üzerinde yapılan "İç Göç ve Entegrasyon" çalışmasına göre Kocaeli önümüzdeki süreçte göç veren bir il konumuna gelecek

Kocaeli artık göç verebilir

Kocaeli Valiliği İl Sosyal Etüt ve Proje Müdürlüğü tarafından yürütülen 'Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon' başlıklı projesinin sonuçlarına göre yıllardır göç alan Kocaeli artık göç verebilir

BİZİM KOCAELİ

ÇARŞAMBA 11 HAZİRAN 2014 — Kocaeli nin en taze gazetesi — 50 KURUŞ

Göçenler pişman değil

İlimize farklı bölgelerden gelen vatandaşların en çok ekonomik nedenlerden dolayı göç ettiği ve pişman olmadıkları tespit edildi

EKONOMİK NEDENLER

68 BİN 611 TL BÜTÇE

KADINLARIN KATILIMI

PSİKOLOJİK PİŞMANLIK

TAŞERON SORUNU VAR

Kocaeli'ye İç Göç ve Entegrasyon

KOGET Projesi Doğu Marmara Kalkınma Ajansı Tarafından Doğrudan Faaliyet Desteği Programı Kapsamında Desteklenmektedir.

T.C.
KOCAELİ VALİLİĞİ
İl Sosyal Etüt ve Proje Müdürlüğü

Karabaş Mah. Rauf Orbay Sok. No:16 41018 İzmit / KOCAELİ Tel:0262 323 49 66
Faks:0262 332 34 82 e-posta:isep@gov.tr www.kocaeliisep.gov.tr